

DOMOVINA

Ljubljana, Poljanska cesta 2, II. dr.
P. n. Licealna knjižnica

Oglasil:

Za 1 mm x 60 inneratnega stolpca mali Din 0-20,
uračni D 0-30, poslano, posmrtnice i. reklame D 0-50.
Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ul. 54.
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Mesečno Din 1.—, četrtletno Din 3.—, pol-
letno Din 6.—, celoletno Din 12.—.

Druga obletnica Rapalla

Pred dvema leti, 12. novembra 1920, je bila v italijanskem Rapallu podpisana pogodba med našo državo in sosedno Italijo o razmejitvi med obema državama.

Po tej nesrečni pogodbi smo mi izgubili na Italijo 600.000 rojakov, to je našo Goriško z Notranjskim in Trstom, našo Istro, naš Zader in otok Lastovo v Dalmaciji, a Reka, naše naravno pristanišče, naj bi postala samostojna vmesna država med Jugoslavijo in Italijo.

Težak udarec za nas, ki smo ga morali prenesti, ker na vojno niti misliti ni bilo, na drug način pa ne bi mogli dobiti omenjenega ozemlja, ki se je že nahajalo v italijanskih rokah! Ko bi bila Jugoslavija takrat vsaj tako močna in utrjena kot je danes, drugače bi se pisala rapallska pogodba in četudi bi v tem slučaju morali žrtvovati nekaj našega ozemlja nenasitljivemu italijanskemu imperializmu, bi bila izguba vendar veliko manjša, pogodba bi bila za našo državo ugodnejša.

In vendar, vzdihovati in obupavati ne smemo zaradi rapallskega udara! Narod, ki samo vzdihuje in obupa, je obsojen na pogin, Jugoslovani smo pa mlad, zdrav narod, sposoben za razvoj in napredek. Na to moramo misliti, tega se moramo

zavedati povodom druge obletnice rapallske pogodbe.

Krivica, ki se je izvršila nad nami, je nasilje močnejšega nad slabejšim. Takrat je imela Italija na svoji strani Anglijo in Francijo in proti sebi samo komaj rojeno Jugoslavijo, obkroženo od sovražnih narodov, prepuščeno samo sebi. V takih razmerah je Jugoslavija morala podpisati pogodbo, kakršno so ji v Rapallu predložili italijanski izsiljevalci.

Ampak kolo časa se vrti. Dve leti sta potekli in položaj Italije se je že znatno poslabšal, naš položaj pa znatno zboljšal. Italijo pretresajo notranji nemiri, mi pa mirno urejemo našo državo na znotraj in sklepamo prijateljstva na zunaj, da nam bo hrbet zavarovan. To uvideva polagoma vsa Evropa — tudi velesile — ki je danes že prepričana o naši lepi bodočnosti. Mi smo danes veliko močnejši kot smo bili pred dvema letoma.

Zato ne obupujemo ob žalostni dveletnici. S trdnim sklepom gremo dalje, da še bolj utrdimo našo mlado državo in da dosežemo naš cilj: osvoboditev vseh še zaslužjenih Jugoslovancev! Ta naš cilj bomo tudi prej ali slej dosegli.

Razkrinkano obrekovanje

Pretekli ponedeljek se je pred ljubljanskim sodiščem vršila zaključna razprava o tožbi enega izmed voditeljev demokratske stranke, bivšega ministra g. dr. Kramerja proti g. inženirju Franu Tavčarju. Potek razprave je podal jasen primer, kako se pri nas brezvestno obrekujejo naši najboljši javni delavci in kako mora končno vsaka kleveta doživeti zaslužen razkrinkanje.

Obtožba je obravnavala sledečo zadevo: Inženir Fran Tavčar se je napram nekaterim gospodom iz načelstva demokratske stranke izrazil, da g. dr. Kramerja ne smatra za poštenega človeka, češ, da je svoj čas kot minister trgovine izbral svoj položaj in pomagal svojim prijateljem, da so dobili v posest večjo množino delnic papirnice v Vevčah, ki je iz nemških prešla v slovenske roke. G. dr. Kramer je g. Tavčarja še isti večer na seji pozval, naj dokaže svojo trditve, ta pa se je izgovarjal, da je to slišal od nekega svojega sorodnika. G. dr. Kramer je nato vložil tožbo. Med tem časom so njegovi nasprotniki poskrbeli, da so se začela obrekovanja g. dr. Kramerja kopičiti v hrvaških in srbskih listih. Da pri tem podlem poslu niso zastajali klerikalni zaplotnjaki, se razume po sebi.

Razprava, na kateri je hotel inž. Tavčar svoje očitke dokazati, je potegnila vsem obrekovalcem krinko z obraza. Obtoženi inženir Tavčar ni

mogel dokazati niti ene trditve in se je z malenkostnimi izgovori hotel rešiti iz zanke. Vse priče, tudi obtoženčevi ožji prijatelji, so mogli podati le izjave, ki so obtoženca inž. Tavčarja obtežile. Tako se je sam sodnik pri razpravi upravičeno izrazil: «Čudim se lahkomišelnosti, s katero so se izrekli tako kruti očitki.»

Obtoženi inženir Tavčar bi bil torej moral biti obsojen, toda na prošnjo njegovega zagovornika je gosp. dr. Kramer iz posebnih ozirov odstopil od obsodbe s tem, da se je inženir Tavčar obvezal plačati 500 dinarjev za Jugoslovansko Matico in poravnati vse stroške kazenskega postopanja ter da je podal preklc in obžalovanje svojega obrekovanja.

Ta kleveta proti dr. Kramerju, katere ogabnost se je morala razkrinkati pred sodiščem, je samo eden vzgled, kako so pri nas razmere zastrupljene in kako je človek, ki javno dela, izpostavljen obrekovalnim kampanjam. Različni listi so vodili to kampanjo in blatili dr. Kramerja. Mnogi čitalci, ki berejo le te liste, so verjeli v vse in bodo še verjeli, ako ne bodo ti listi prinesli sedaj tudi rezultatov sodne obravnave. Pošteni listi, ki so obrekovanju naselili, bodo svojo pogreško popravili, mnogi pa bodo molčali. Pri tolikih klevetniških kampanjah, ki jih moremo beležiti izza nastanka Jugoslavije do danes proti najzaslužnejšim možem naše države, ni čud-

no, če mnogi poštenjaki obupujejo nad našim zastrupljenim političnim življenjem.

Balkanska zveza

V zadnjem času je stopilo v ospredje vprašanje obnove balkanske zveze iz leta 1912., ampak razmere so se v tem času tako temeljito izpremenile, da na obnovev zveze v stari obliki niti misliti ni.

Leta 1912. je bila sklenjena zveza med Srbijo, Bolgarsko, Črno goro in Grčijo v svrhu izгона Turkov iz Evrope. Ko je — po končani uspešni vojni s Turčijo — Bolgarska začela vojno s Srbijo in Grčijo, se je pridružila tema dvema še Rumunija, ki je brez enega strela — vojno z Bolgari so že zmagovito končali Srbi z neznatno grško pomočjo — vkorakala v Bolgarijo in tudi dobila kos bolgarskega ozemlja v znamenje „priznanja“ za „usluge“, storjene Srbiji in Grčiji.

Po tej drugi balkanski vojni, v kateri je Bolgarska bila premagana, je ostala balkanska zveza omejena na Srbijo, Grčijo in Rumunijo, ampak obnesla se ta zveza ni, ker ko je začela prihodnjega (1914.) leta svetovna vojna, sta pustili Grčija in Rumunija Srbijo na cedilu, Grčija niti pozneje ni stopila v vojno, pač pa je ves čas koketirala z Nemčijo in Avstrijo, Rumunija je pa prav pozno stopila na stran antante, ali je takoj po ruski revoluciji sklenila z Avstrijo, Nemčijo in Bolgarijo mir, ker leta 1915. je tudi Bolgarska stopila iz rezerve in se postavila na stran Nemčije, Avstrije in Turčije.

Predhodnica jugoslovanske države, Srbija, torej ni imela posebnih koristi od svojih nekdanjih balkanskih zaveznic. Po svetovni vojni je sicer prišlo do zveze med našo državo in Rumunijo in v tej zvezi se nahaja tudi Češkoslovaška, s katero smo zlasti v prirčnih stikih. Ampak ta zveza ima edini namen, čuvati mirovne pogodbe, sicer pa ima Rumunija resen spor z Rusijo zaradi Besarabije in mi je v tem vprašanju vključ zvezi ne moremo podpirati, ker protislovanske politike mi ne smemo voditi.

Tudi Grčija išče z nami zopet ozke stike, ker je doživela težak poraz v Mali Aziji. Grčija bi si prav rada našla varno zavetje v okrilju Male antante, ali ona bi hotela, da bi mi nastopali zaradi nje proti Bolgarski.

Bolgarska se je pa začela po svetovni vojni močno preobražati. Kralj Ferdinand je zbežal v svojo nemško domovino, vsi oni, ki so ga podpirali v njegovi protislovanski politiki, so pa zaprti, in bolgarsko ljudstvo jih bo sodilo. Bolgarski ministrski predsednik Stambolijski je prišel v Beograd in se je razgovarjal z našimi merodajnimi državniki o obnovitvi dobrih odnosov med Jugoslavijo in

Bolgarsko in sploh o zblizanju med obema jugoslovanskima državama.

Najnaravnejše bi bilo, da se sklene zveza med Jugoslavijo in Bolgarsko, kar bi pa bilo mogoče samo, ako bi stala za nami Rusija. Ko dozorijo prilike do takih možnosti, potem bo moč slovanstva tako utrjena, da ono pred nikomur ne bo imelo strahu. In do tega bo prej ali slej prišlo, bodočnost bo slovanska, vpliv Slovanstva bo tako velik na ves svet, da se mu nihče ne bo mogel ustavljati.

Zaradi razmer, ki vladajo še vedno v Rusiji, taka politika za sedaj še ni mogoča. Ampak razmere v Rusiji se lahko prav kmalu temeljito spremenijo in zato je balkanska zveza danes nemogoča, ker brez Bolgarske balkanske zveze ni, Jugoslavija pa proti Bolgarski, ako bo ona v bodoče vodila slovansko politiko, ne bo mogla in ne bo hotela iti, ker vsi Slovani moramo stremeti za enim velikim ciljem: za medsebojnim zblizanjem, ki bo pomenilo skupno politiko celokupnega Slovanstva.

Balkanske zveze v stari obliki torej ne bo, ker je ona nemogoča. Samo v turskem vprašanju se najbrže sporazumejo med sabo balkanske države.

Politični pregled

V naši notranji politiki stoji zopet v ospredju

hrvatsko vprašanje,

ki so ga izzvale vesti, da nameravajo priti hrvatski opozicionalni poslanci v Beograd in sodelovati v narodni skupščini. Kakor vemo, del hrvatskih poslancev, privrženecv hujšaka Radića, sploh ni prišel v ustavotvorno skupščino, ker niso hoteli priseči kralju, drugi del je pa zapustil skupščino takrat, ko je prišel na dnevni red zakonski načrt o državni ustavi. Oba dela sta se združila v takozvani «hrvatski blok», ki se ni več udeleževal dela v narodni skupščini, pač pa je rovaril v inozemstvu proti državi. Za državo od tega ni bilo prevelike škode, čutilo pa je posledice nedelavnosti poslancev — hrvatsko ljudstvo, ki nima tam, kjer se ustvarjajo zakoni, nobenega zastopnika, ki bi zastopal njegove koristi in potrebe. Ljudstvo je to čutilo vsak dan bolj in je postajalo vedno bolj nezadovoljno s svojimi poslanci, ki ne vršijo svojih dolžnosti. To nezadovoljstvo volilcev je seveda silno neprijetno poslancem, ki se upravičeno bojijo, da jim volilci pri prvih volitvah — obrnejo hrbet. Ti poslanci so pač vedno tolažili svoje volilce, da bo vlada odnehala in storila vse po njihovi volji, ali potekla je dveletna doba in za nedelavne poslance se nihče niti zmenil ni in tudi ni upanja, da bi se kdo zmenil zanje. Volitve se pa bližajo, volilci so nezadovoljni — kaj je torej storiti? Poslanci so se zbrali na posvetovanje in so tam razpravljali o tem, ali se ne bi izpla-

čalo oditi v skupščino in tam sodelovati pri zakonodajnem delu? Zdi se, da je velika večina za to, da se gre v skupščino in skoraj gotovo je, da se to res zgodi in s tem bo podan dokaz, da so se hrvatski poslanci temeljito motili, ko so mislili, da bodo oni kot manjšina uveljavili v skupščini svoje protidržavne načrte. Država je mirno dalje obstojala, navzlic odsotnosti večine hrvatskih poslancev, se urejevala na znotraj in utrjevala na zunaj, inozemstvo se pa tudi čisto nič ni zmenilo za hrvatske »puntarje«, ki so na ta način prišli pred usodno vprašanje: kaj pa sedaj? Vsak razsoden človek jim bo dal na to vprašanje samo odgovor, da je edino pametno, kar morejo storiti, da se lepo pripravijo na pot v Beograd in začnejo v skupščini — delati, kakor se to spodobi zastopnikom ljudstva. Zdi se, da so poslanci že sami prišli na to misel.

Z ozirom na zunanjepolitični položaj se je naša vlada morala pobrigati tudi za to, da ima država

pripravljeno armado,

ki bo tudi dobro oborožena, ker armada brez potrebne opreme ne pomeni nič. Čim močnejša je država, čim boljše armado ima, tem večji je njen ugled v inozemstvu in tem bolj ji je zasiguran mir. Zato je vojni minister zahteval od narodne skupščine večji znesek za opremo armade. Poslanci so se dobro zavedali važnosti in pomena dobro opremljene armade in velika večina je glasovala za to, da se vojnemu ministru dajo zahtevani zneski. Naši klerikalci, ki so v avstrijskih časih glasovali brez vsakega pomisleka za vsako zahtevo vojne uprave, četudi avstrijsko oboroževanje ni bilo nam koristno — so sedaj glasovali proti, ker so menda hoteli s tem dokazati, da se nikakor ne morejo sprijazniti z našo svobodno narodno državo. Taki so klerikalci proti državi in potem se še čudijo, ako jih država čisto pravilno ocenjuje in ne mara podpirati njih organizacij! Kdor je proti državi, naj od države tudi ne zahteva nobenih ugodnosti.

Te dni sta potekli dve leti, odkar smo sklenili z Italijo tako zvano rapalsko pogodbo, o čemer poročamo obširnejše na drugem mestu. Ta pogodba je težak udarec za nas in vendar Italija niti te in take pogodbe še ni izvršila in zato se bodo morala vršiti

nova pogajanja z Italijo,

ki si jih želi novi italijanski ministriški predsednik Mussolini, ki je že parkrat izjavil, da ima Italija namen izvršiti pogodbo, ampak najprej bi rad še govoril z našim ministrom zunanjih zadev dr. Ninčičem. Ta želja se bo Mussoliniju izpolnila in v par dneh bo lahko govoril z našim zunanjim ministrom v mestu Lozani, kjer se bosta nahajala oba zaradi evropske konference o vzhodnem (turškem) vprašanju. Samo Mussolini naj nikar ne misli, da bo še dalje, po vzgledu svojih predhodnikov, zavlačeval izvršitev določb rapalske pogodbe! Jugoslavija od danes ni več Jugoslavija iz leta 1920. in bo že našla način, da doseže izvršitev mednarodne pogodbe.

Italijani in Madžari imajo dosti domačih borb, veliko več in težjih kot mi in vendar nočejo priti k pameti. Zadnje dni je časopisje poročalo o najnovejših

italijansko-madžarskih načrtih,

ki so seveda naperjeni v prvi vrsti proti nam. Bati se nam ni treba načrtov, ker Italija kakor Madžarska sta danes v Evropi popolnoma osamljeni, mi imamo pa dosti prijateljev, ampak značilni so ti načrti vseeno, ker nam dokazujejo, da moramo biti vedno na straži in zelo previdni nasproti našemu zapadnemu in severnemu sosedu, ki se obema slinje cedé po naši lepi in bogati zemlji. Bo že preskrbljeno, da se bodo te slinje po laških in madžarskih obrazih cedile — zastonj.

Vsa Evropa stoji danes pred vprašanjem: kako se razvijejo dogodki na bližnjem vzhodu, t. j. na Turškem? Zaradi zmage nad Grki so

Turki postali predrzni,

posebno, ker so mislili, da Evropa ni edina in da bodo oni vsled nesloge med evropskimi državami lahko dosegli, kar bodo hoteli. V začetku je bilo to mišljenje Turkov pravilno, ker med Anglijo in Francijo res ni bilo prave sloge, ker je Francija stala skoraj odkrito na strani Turčije. To je tudi dalo Turkom pogum, da so postali zelo predrzni in so začeli že sanjati o obnovitvi svojega gospodarstva na enem delu Balkana. To je Francijo takoj streznilo in obrnila je Turkom hrbet, tako, da stoji danes Turčija pred složno Evropo, ki noče dovoliti, da bi se Turčija vnovič utrdila na evropskih tleh. Tudi naša dr-

žava se nahaja v krogu onih evropskih držav, ki so pripravljene stopiti Turčiji na prste, ako se ne spame-tuje. Še v teku tega meseca bo v mestu Lozani konferenca državnikov Anglije, Francije, Jugoslavije, Bolgarske, Rumunije in najbrž tudi Rusije, kjer se bo razpravljalo o rešitvi vprašanja Carigrada z evropskim zaledjem, morskih ožin in drugih vprašanj bližnjega vzhoda. Turčija bo morala odnehati in se umakniti v svoje naravne meje v Mall Aziji.

Dopisi

Kamnik. Prav za prav nimamo iz našega okraja poročati nobenih posebnih novic, zdi se nam pa primer-no, da zdaj v jesenskem času in posebno še zaradi izborne sadne letine poudarimo sledeče: Sadja smo pridelali toliko, kakor že dolgo vrsto let ne. Nekateri kmetje so bili celo v zadregi, kaj naj počnejo z njim, da jim ne bo šlo v nič. Velika pomanjkljivost tukajšnjih krajev je namreč, da kmetje le v neznatni meri pridelujejo sadni mošt, ki je v dolenskih in posebno štajerskih krajih, kjer ne uspeva grozdje, tako priljubljena in krepčilna pijača. Tukajšnji kmetovalci pa sadje raje porabijo za žganje, češ, da je več vredno in bolj izdatno. To pa je ravno napačno mnenje. Žganje, ki ga izkuhajo, oddajajo kmetje le v malih količinah, vso ostalo zalogo pa pridržijo za dom. Ob letošnji obilni sadni letini bodo kmetje nakuhali toliko žganja, da bo marsikateremu pomračilo glavo. In kakšno korist bodo imeli kmetje od tega? Skupiček bo majhen, ker bodo oddali le malo za denar, a ostale zaloge, ki bodo doma preobilno zadržite, bodo, kakor vedno, imele le slabe posledice. Gorenjski kmetje naj torej vpoštevajo naše priporočilo ter si naj za vse prihodnje letine oskrbijo stiskalnice.

Škofja Loka. Narodna Čitalnica v Škofji Loki proslavlja v nedeljo, dne 19. t. m., 60letnico svojega obstoja. Proslavo tega za nas velepomembnega društva hočemo izvršiti na čim bolj dostojen način. Določili smo sledeči dnevni red: Ob pol 11. dopoldne slavnostni občni zbor »Čitalnice« v telovadni dvorani Sokolskega doma, zvečer istotam predstava priljubljene veseloigre »Županova Micka«. Po igri se vrši prosta zabava. Vabimo vsa sorodna društva, vse čitalničarje in vse prijatelje na-

rodne prosvete ter prijetne domače zabave, da se udeležijo našega slavlja. Vsem gostom kličemo: »Dobrodošli!«

Jesenice. Prošlo nedeljo smo tudi pri nas obhajali žalostno obletnico rapalske pogodbe. Zvečer se je zbralo mnogo zavednega občinstva v risalnici osnovne šole. Uvodni in zaključni govor je imel predsednik podružnice Jugoslovanske Matice g. dr. Kogoj, glavni govornik pa je bil g. Fedor Gradišnik, ki je v vznešnih besedah slikal trpljenje naših zasužnjenih rojakov. Žal, da smo pri manifestaciji pogrešali marsikogar, ki ima sicer polna usta narodne zavednosti, v resnici pa mu je vsaka zabava ljubša, nega vznešena narodna prireditev.

Adlešiči. Te dni postavijo v Adlešičih spomenik na licu mesta, kjer je bil 13. avgusta t. l. zavrtno umorjen Jurkica Peteh iz Sel. Ta umor je še danes nepojasnen. Kakor čujemo, je dobilo orožništvo novo sled, in ni izključeno, da bi se ne našlo krivca, ki zasluži pač vislice. — Letošnjo jesen Kolpa jako narašča. V pobreški mlin g. Antona Kuzme je že prišla to jesen osemkrat. Preteklo nedeljo je pa nosila vsakojake tramove in les s seboj. Pod Ozljem so vlovili nič več kot sedem čolnov, ki jih je pobrala reka na svoji poti. — Eden ali dva volka se klata že od spomladi po tukajšnji okolici in sta raztrgala že več ovac. Vsi pogoni za njimi so bili do sedaj še brezuspešni.

Preloka pri Vinici. Pri nas bomo prezidali šolo, kar bo veljalo menda pol milijona. Kdo je kriv, da so narasli taki stroški? Nihče drugi kot slabo gospodarstvo krajnega šolskega sveta, katerega so vodili vedno popi. Viniška šola se je tudi skoraj podrla vsled Königove nemarnosti, in veliki stroški, ki so padli zaradi tega tudi na našo občino, so nastali samo zaradi popovskih kimavcev. Škoda, da hodi toliko ljudi v Ameriko, pa da ne pokažejo malo več zmisla za pametno gospodarstvo. — Naš odbor za žunički most nekaj dela, vendar bi morali ljudje začeti drugače. Zakaj se ne obrnejo na naše poslance! Nekaj bi menda vendar dosegli.

Raka pri Krškem. Možak, ki še ni prejel nagrade, je naš župnik gosp. Škerjanc. Ta skuša s svojo gostobesedno zgovornostjo potom nedeljskih pridig doseči venec slave od

Povodeni

I.

Pišem se Alojz Rupnik. Sedemdeset let sem star in sem bil rojen v št. Jurju, nekaj milj od glavnega mesta.

Štirideset let sem se boril z zemljo za vsakdanji kruh. In nazadnje sem se dokopal do premožnosti. Lahko rečem, da sem bil še pred enim mesecem najbogatejši posestnik v vsej soseski.

Božji blagoslov je počival nad našo hišo. Da, sreča je stanovala v njej in solnce je bil naš prijatelj. Zares, prav slabe letine se že ne spominjam več.

Dvanajst nas je živelo na posestvu in živeli smo srečni in v lepi slogi.

Tu sem bil najprej jaz, gospodar, zdrav starec, ki sem učil otroke, kako treba delati, — potem moj mlajši brat Peter, ki je ostal samec, ko se je vrnil iz vojne, — moja sestra Agata, vdova, ki je po smrti svojega moža živela zopet doma, okrogla, vedno vesela žena, ki se je znala smejeti, da se je slišalo preko vse vasi. In potem naraščaj: moj sin Jakob, njegova ženka Roza in njune tri hčerke: Anica, Veronika in Micika.

Anica je bila omožena z Janezom Bogatajem, velikim, močnim človekom; imela sta dva otroka, eden je bil dve leti, a drugi šele deset mesecev star.

Veronika je bila nevesta Gašperja Rabiča.

Micika pa je bila še drobno dekletce zlatorumerih las in resnično vsa, kakor mestna gospodična.

Jaz sem bil torej že ded in praded. Kadar smo sedeli za mizo, sem sedel zmerom med bratom Petrom in sestro Agato, otroci pa vsi naokoli v krogu, razvrščeni po starosti tja do najmanjšega, ki je v materinem naročju natepal močnik kakor odrasel. To je bilo veselo rožljanje žlic in vilic! Dà, vsi smo imeli zdrav dober tek. In tako veseli smo bili pri tem. Ponosen in srečen sem bil, kadar so mi otroci molili svoje roke ter mi klicali:

„Ata, daj kruha... velik kos kruha, ata!“

Zares, bili so lepi dnevi, polni dela in radosti. Zvečer si je Peter izmišljal nove igre ali pa je pripovedoval svoje doživljaje pri polku in na vojni. Vsako nedeljo je teta Agata spekla štruklje ali pogačo za dekleta. In Micika je znala toliko pesmi

ter nam jih je prepevala s svojim jasnim otroškim glasom. Kakor svetnica je bila videti, kadar so ji zlatorumeni lasci padali po vratu in je držala ročice sklenjene nad predpasnikom.

Ko sta se vzela Anica in Janez, sem bil sklenil, da dvignem hišo še za nadstropje. In včasih sem dejal smeje se, da nazidam še tretje nadstropje, ko se poročita Veronika in Gašper. Hiša bi segala pač do neba, ako bi bilo šlo to tako dalje. Zakaj ločiti se nismo marali. Rajši bi bili sezidali na planoti za našo hišo še celo novo vas. Kjer vlada ta ljubezen in sloga, tam je dobro biti rojen, tam je lepo živeti in umreti.

Mesec maj je bil posebno lep v tem letu. Že dolgo se ni obetala tako ugodna žetev.

Prav tistega dne sva šla z Jakobom pogledat po našem zemljišču. Ob treh sva odšla z doma. Naši travniki ob reki so stali pokriti z živo zeleno travo. Trava je bila že dokaj visoka, in vrbičje, ki smo ga bili nasadili lani, je krepko poganjalo. Potem sva šla na polje. Njivo za njivo smo bili dokupili, kakor je naraščalo naše bogastvo. Povsod je kazalo izvrstno. In Jakob se je dobrodušno smejal:

„Hej, oče, kruha bo dosti! Menda sta vidva z ljubim Bogom res dobra prijatelja, da dežuje na nas le sreča in blagoslov.“

Jakob je govoril resnico. Kakor bi bil pri Bogu ali pri kakem svetniku posebno dobro zapisan, je bila sreča zmerom ob moji strani. Če se je pojavila pri sosedih smrkavost živine, je ostala naša zdrava; če so dobivale svinje drugod škrlatico, naše so bile čile. Kadar je padala toča, je padala onstran naših mej; če je bila suša, preko našega polja je zapraskala deževna megla. In zdelo se mu je, da je ta sreča čisto v redu. Nikomur nisem storil nič zlega in zdelo se mi je, da sem svojo srečo res zaslužil.

Preden sva se vrnila domov, sva šla še na polje, ki smo ga imeli na drugi strani vasi. Govorila sva veselo o tem, da nakupim še nekaj svetla, ki je ležal med našimi njivami in našo hišo. Ako se letošnja žetev obnese, sva sklenila, da uresničiva svoj načrt.

Ko sva se bližala domu, sva videla Roza, ki nama je živahno migala in klicala: „Pridita urno!“

Ena izmed krav se je otelila. Vsa hiša je bila pokonci. Teta Agata je

svojega prevzvišenega gospoda ljubljanskega škofa in zlato medaljo od raških tercijalk. Gospod župnik, ki je poln »goreče ljubezni« do svojega bližnjega, bo prav gotovo sam priznal, da se včasih tako imenitno zlaže, kakor malokdo na tem božjem svetu. Če pridiguje gospod župnik raz prižnice o osebah, ki so bile napadene na dan vseh svetnikov od propalce, ki ni včlanjena v nobenem društvu, in zmerja prizadete reveže, ki se zdravijo v bolnici, potem smelo trdim, da z večjo opravičenostjo morejo leteti enake psovke na župnika samega. Istočasno pa namiguje

gospod župnik svojim vernim ovčicam na »tisto društvo«, kjer naj bi bile same barabe, hoteč ljudstvo odvrniti od Sokola. Gospodu župniku, ki pozivlja raz prižnice naprednega dopisnika, naj se ta zopet oglasi v listih, svetujem, naj posveti vse pridige cerkvenega leta zgolj Sokolstvu. Naj hujska in laže, kolikor le more, naj bruha blagoslovljeno jezo na Sokole, kolikor hoče, ljudstvo bo tem prej spoznalo, da brezverstvo ni doma pri Sokolih, pač pa pri tistih, ki imajo na prižnici polna usta nelepih psovok.

Kmetijski glasnik

V HLEVU NAJ BO RED!

Red je povsod v življenju potreben. Potrebujemo ga pri vseh naših opravilih v hiši, v kuhinji, v hlevu in sploh pri gospodarstvu. Brez reda ni pravega uspeha. Vsako delo se opravlja z večjim zanimanjem in z večjim uspehom, če se izvrši po običajnem redu. Tudi živina ljubi red in je nanj vajena. To nam sama zadosti jasno kaže. Ona hoče biti o pravem času postrežena in pomolzena. Če ni o pravem času klaje, postane nepokojna, začne mukati in kliče na ta način sama, da se ji dá potrebna klaja. O tem se je že vsak lahko prepričal. Če v hlevu ni nobenega pravega reda, če se vsa hlevska dela vrše zdaj prej zdaj pozneje, kakor nanese, potem se živina po nepotrebnem vznemirja. S tem ji pa že jemljemo tisti dober počutek, ki je živini potreben, ako naj nam daje dober užitek. Le dobro oskrbovana in točno postrežena žival se dobro počuti in le taka žival nam rada koristi.

Skrbimo tedaj, da se tudi vsa hlevska opravila in vsa strežba živine vrši točno po določenem redu. Požmi imamo dosti prilike za to. Za ves dan je treba napraviti načrt, kdaj se ima živina krmiti, mlesti, snažiti, kdaj se ima krma pripravljati itd. in po tem načrtu se je točno ravnati. Točno ob določenem času je treba iti k molži, točno ob določenem času je treba začeti s pokladanjem krme itd. Za jutranje pokladanje je treba pripraviti krmo že na predvečer in za vsako pokladanje pravočasno, da ne nastanejo zamude v pokladanju. Tedaj vse ob določenem času. Če imamo vsa dela lepo razdeljena in če jih točno in redno opravljamo, bomo največ

dosegli pri živinoreji. Živina nam bo vse naše prizadevanje hvaležno vračala z večjim užitkom, ki ga bomo imeli od nje.

NAŠA ZMOTA.

Pri pospeševanju živinoreje se je vse preveč važnosti polagalo na tuje pasme. Prvo in zadnje vprašanje je bilo povsod zmeraj le, katera pasma se redi v tem ali onem kraju. Povsod in zmeraj se je poudarjalo, da treba tukaj izboljševati živino s to pasmo, drugod zopet z ono pasmo, kakor da bi bil ves uspeh odvisen edino le od pasme. Vse preveč važnosti se je polagalo na pasemska vprašanja in vse preveč so se vzgajali naši živinorejci v tem mišljenju, kakor da bi bila pasma res edino merodajna za izboljšanje naše živine.

To je pa zmota. Ne rečem, da je na pasmi veliko ležeče, toda videti povsod le pasmo kot glavno rešiljico za naš napredek v živinoreji, to je pogrešno. In če vzgajamo v tem duhu naše živinorejce, je to še večja napaka.

Veliko več bi se dalo doseči, če bi povsod in dosledno poudarjali, da je treba rejo izboljšavati predvsem z lastnimi močmi, tedaj s skrbnim odbiranjem plemenskih živali, s pravilno vzrejo telet, z boljšim krmljenjem in oskrbovanjem itd., tedaj s tistimi pripomočki, ki so v naših rokah in s katerimi si lahko sami pomagamo. Saj so na ta način tudi po drugih krajih dosegli najlepše uspehe.

Tako se je pa dajala prednost le tuji živini, vse drugo je pa ostalo več ali manj pri starem. Kako pa naj napredujejo tuje pasme, če jim manj

ka najbolj pričetnih pogojev za ugodno uspevanje? Tako enostransko pospeševanje ne more roditi željenih uspehov, vsaj toliko časa ne, dokler manjka vseh drugih potrebnih pogojev za napredek živinoreje. Pri nas je treba povzdigniti najprej pridelek krme in zboljšati vse krmljenje, je treba plemene živali skrbno odbirati, je treba rejo ustaliti itd., šele potem se bo dalo bolj uspešno delati s tujimi in razvajenimi plemeni. Potem bo nastalo pa tudi vprašanje, ali je sploh še treba tuje živine v deželi.

Poizkušajmo tedaj predvsem z lastnim delom izboljšavati domačo živino in ustvarimo najprej potrebne domače pogoje za njen razvoj! Na ta način bomo največ dosegli. Dokler nam bodo hodile po glavi pa samo tuje pasme, toliko časa bomo zidali na pesek.

ČIŠČENJE POPAŠENIH TRAVNIKOV.

Letos se je na marsikaterem travniku popasla otava, ker je bila premajhna, da bi se jo izplačalo kositi. Po takih prostorih vidimo sedaj razno suho steblovje kvišku moleti, po največ divjega korenja in drugega plevela. Živina ni marala tega popasti, mi pa nismo vajeni, da bi po končani paši poklestili to šaro.

To pa ni prav. Ti ostanki se morajo pokositi in odstraniti. Zgoditi bi se bilo moralo to takoj, ko se je travnik prvič do dobrega popasel, tedaj preden se je otrslo in razneslo seme različnega plevela, ki ga je živina v nemar pustila. Tako delajo po naprednih deželah povsod in zato imajo tudi tako čiste pašnike. Sedaj je pravi čas za tako čiščenje že zamujen, ker je plevelno seme že davno odpadlo. Vzlic temu pa ne kaže puščati tega steblovja na travniku, ker se nam bo sicer v naglitem in sprhnelem stanju pomešalo med košnjo prihodnjega leta. Travnik moramo očistiti te šare še to jesen. Pokleščeno steblovje pa naj se zgrabi in porabi za nastil ali pa zmeče na kompost. Nekaj gnoja se bo lahko iz tega dobilo.

Po drugih krajih se po končani paši taki prostori sploh pokose, ako ostaja po paši dosti takega plevela. Na ta način se pašniki čistijo od plevela. Zato pa vidimo, da imajo po teh krajih tako čiste pašnike, ka-

kor so pri nas najlepši travniki, da jih je veselje gledati. Storimo pri nas tako in ne ogibajmo se dela, ki je v tem slučaju potrebno in hvaležno.

Čisti in skrbno obdelani travniki morajo biti ponos vsakega pravega živinorejca!

UMETNA GNOJILA NA NJIVAH.

Umetna gnojila so do sedaj še najbolj preizkušena na travnikih. Tam jih po ugodnem učinkovanju še najbolj poznamo. Premalo jih pa poznamo do danes na njivah in pri posameznih kmetijskih rastlinah, ker smo jih na njivah premalo preizkušali in ker smo se z njimi sploh premalo seznanili.

Umetna gnojila so tudi na njivah izvrstna pomoč, če so podani vsi potrebni pogoji. Ravna se to po kakovosti zemlje in po njenih lastnostih, po njeni naravni rodovitosti in po tem, kako so bile do sedaj gnojene s hlevskim gnojem. Saj tudi pri človeku ne tekne vsaka jed enako dobro, če se smem tako izraziti. Tudi pri umetnih gnojilih opazujemo, da nam na različni zemlji in ob različnih pogojih različno učinkujejo.

Zato je pa važno in potrebno, da se za našo zemljo in za naš način pridelovanja sami prepričamo o učinkovitosti in koristnosti umetnih gnojil. To storimo na ta način, da delamo na njivah poizkuse z umetnimi gnojili, in to pri vseh tistih rastlinah, pri katerih želimo povzdigniti dosežanje uspehe in za katere pridelamo premalo domačega gnoja. Le na ta način bomo spoznali vrednost umetnih gnojil za našo zemljo in za naše sadeže.

Pri nas so umetna gnojila še vse premalo znana glede svoje uporabnosti in uspešnosti za posamezne kmetijske rastline. Prav odtod izvirajo tudi različni neuspehi, ki jih imamo z umetnimi gnojili. Skrajni čas je zaradi tega, da jih bližje spoznavamo in da delamo v ta namen potrebne poizkuse tudi na njivah.

Umetna gnojila se morajo pa tudi izplačati! Navidezni uspehi ne zadostujejo, treba marveč, da so uspehi dejansko ugodni. Ti se dajo dognati pa le s poizkusi, ki jih moramo v vsakem kraju prirejati in do konca dognati. Doseženi višji pridelki morajo dobro poplačati stroške gnojenja.

letala sem ter tja, otroka pa sta občudovala telička. Bilo je, kakor da nas hoče nebo znova obsuti s svojim blagoslovom. Šele nedavno smo morali razširiti hleve. Imeli smo že okoli sto glav živine v njih, krav, volov, konj in zlasti ovac.

„Srečen dan!“ sem vzkliknil. „Zvečer izpijemo kozarec vina na to.“

Potem nama je pravila Roza, da je prišel Veronikin ženin, da se dogovori z nami, kdaj bo njuna poroka. Povabila ga je na večerjo.

Gašper Rabič je bil najstarejši sin gozdarja v grajščinskih lesovih. Bil je postaven mladenič in po svoji moči slaven v vsej okolici — na zadnjem žeganju je bil slovitega pretepača Reberskega vrgel kakor smet ob tla in ga ukrotil. Vendar je bil Gašper krotak kakor ovca in je zardeval, ako ga je Veronika le pogledala.

Dejal sem Rozi, naj ga pokliče. Gašper je ostal na dvorišču in pestoval. Ko je prišel v hišo, se je obrnil Jakob k meni in mi je rekel: „Govorite vi, oče!“

„Dobro,“ sem dejal, — „torej, dragi Gašper, ženi bi se rad?“

„Dà, oče Rupnikov,“ je odgovoril in bil rdeč kakor kuhan rak. „Če vam je prav...“

„No, no, zato te ni treba biti sram. Meni je prav — Veroniki je prav — Jakobu je prav... Kaj meni, če bi določili — vzel sem v roko koledar — „kaj meni, če bi vzeli dan 13. julija: god sv. Marjete? Moja rajna žena je bila Marjeta: to vama prinese srečo. Danes je 23. junija — torej v treh tednih... Ali si zadovoljen?“

„Gotovo, oče Rupnikov... torej na dan sv. Marjete,“ je odgovoril in se sramežljivo ozrl po Veroniki, ki je stala ob materi: „Ali je prav, Veronika?“

„Meni je vse prav, kar je tebi,“ je odgovorilo dekle.

Gašperju se je zasmejalo, kakor bi ga bilo obsijalo solnce. Planil je k njej kakor medved in jo zgrabil za roko, da je zakričala od bolečin ter ga udarila s pestjo po rami:

„Ali divjak! Saj mi stareš roko!“ je vpila in si pihala roko, vso rdečo od Gašperjevega stiska.

A že je stiskal roko tudi meni, Jakobu in Rozi, da smo vsi trije smejé se kričali, ker nam jih je malone polomil. Da, ta ogromni dečak s

strašnimi pestmi je ljubil Veroniko tako, da je od ljubezni pozabil jesti in piti. Priznal nam je zdaj, da bi bil gotovo zbolel, če bi mu ne bili dovolili poroke.

„In zdaj ostaneš na večerji,“ sem mu rekel. „Aj dajte, otroci, lačen sem kakor sestradan volk!“

Bilo nas je enajst za mizo. Gašper je sedel poleg Veronike. Malo je jedel, zato sem ga moral zmerom siliti. Gledal je neprestano svojo nevesto in je bil včasih tako ginjen, da je imel oči polne solz.

Anica in Janez, ki sta bila poročena šele tri leta, sta se smehljala. Roza in Jakob sta ostala resnejša, le če sta mislila, da ju ne gleda nihče, sta se pogledala.

Meni je bilo, kakor da sem se pomladil ob pogledu zaljubljenecv. Saj je njuna sreča oživljala vse omizje. Izorno nam je teknilo, Teta Agata, ki je bila vedno vesela, se je predrznila celo povedati nekaj dvoumnih dovtipov, in dobri Peter je hotel na vsak način pripovedovati svoje ljubezenske dogodivščine z neko italijansko frajlico v Vidmu.

K sreči smo bili že na koncu večerje in vse je govorilo križem. Pri nesel sem iz kleti tri steklenice vina

in živahno smo trkali na srečo Gašperja in Veronike. Taka je pri nas pač navada. „Sreča“ pa nam pomenja, da se mož in žena ne pretepa, da imata dosti otrok in da spravita čim več denarja skupaj

Potem se je začelo petje. Gašper je znal celo vrsto veselih. Nato so prosili še Miciko, naj zapoje. Vstala je in začela s svojim nežnim glasom, ki je donel kakor piščalka.

Jaz sem stopil medtem k oknu. Gašper je prišel k meni in vprašal sem ga: „Kaj je novega pri vas doma?“

„Nič posebnega,“ je odgovoril. „Govore mnogo o plohah in neprestanem deževju v zadnjih dneh. Boje se povodnji.“

Res je bilo deževalo v silnih nallivih neprestano zadnje dneve, in Garona je od sinoči zelo narasla. Toda dokler ni prestopila bregov, nismo mogli verjeti, da bi bila tako hudobna sosedka. Storila nam je že toliko uslug in je tekla tako mirno in široko mimo. In mi kmetje se odločimo težko, ostaviti hiše, čeprav se udara streha nad nami.

„Eh, ne bo tako nevarno,“ sem dejal in zmajal z rameni. „Saj je vsako leto isto. Reka se širi in grozi,

Gospodarstvo

= Vrednost našega denarja. Dne 13. t. m. se je dobilo na zagrebški borzi: 100 avstrijskih kron za okoli 8 in pol pare, en dolar za 60 do 62 dinarjev, 100 češkoslovaških kron za 195 in pol do 198 in pol dinarja, 100 madžarskih kron za 2 dinarja 45 par do 2 dinarja 75 par, 100 nemških mark za 82 in pol par, 100 laških lir za 270 do 274 dinarjev, 100 poljskih mark za okoli 45 par, en angleški funt šterling za 271 do 276 dinarjev. Vrednost našega denarja se čvrsto drži.

= Žitni trg. V Vojvodini so cene žitu prošli teden narastle vsled močnega povpraševanja po blagu. Pšenica se je tržila prošli teden po 1400 do 1480 K, stara koruza po 1200 do 1240 K, moka št. 0 po 2200 do 2250 K za 100 kg. Te visoke cene se pa ne bodo držale, ko preneha močno povprašanje in čim dospejo v državo večje količine cenenege inozemskega žita in moke, ki so že na potu.

= Cene živini na zagrebškem tedenskem semnju dne 8. t. m. so bile nastopne (za kg žive teže): prvovrstni voli 32 do 36 K, drugovrstni 28 do 30 K, tretjevrstni 20 do 24 K, krave prvovrstne 28 do 30 K, drugovrstne 22 do 24 K, tretjevrstne 16 do 18 K, teleta prvovrstna 54 do 58 K, drugovrstna 50 do 52 K, mlada živina 30 do 34 K, svinje prvovrstne 66 do 70 K, drugovrstne 55 do 60 K.

= Cene konj so bile zadnje dni v Zagrebu po 8000 do 12.000 K za komad.

= Cene krmi. Na zadnjem zagrebškem semnju se je tržilo seno po 700 do 950 K, detelja po 1000 do 1100 K, slama po 500 do 560 K za 100 kg.

= Vinska kupčija v Jugoslaviji je zelo mrtva. Po letošnjem vinu sploh ni povprašanja. Zato so tudi cene letošnjim vinom vedno nižje. Staro vino pa se v cenah drži. Izvaža se vina zelo malo, ker je za inozemce naše vino še vedno predrago. Hudo konkurenco delajo našim vinom v inozemstvu madžarska cenena vina in italijanska vina, ki sicer niso zelo poceni, toda so letoš prvovrstna. Ako hočemo spraviti letošnje slabo vino na zunanje trge, se bodo morale cene znatno znižati.

= Zboljšanje v hmeljski kupčiji. Iz Češkoslovaške, Nemčije Alzacije, Belgije in Amerike prihajajo po-

ročila o živahni kupčiji s hmeljem. V Češkoslovaški so pridelovalci hmelja po večini že razprodali svoj pridelek. Cene v Češkoslovaški so narastle na preko 100 kron v naši veljavi za 1 kg. Najboljše blago je doseglo že 130 kron.

= Železni izdelki v Zagrebu so se prošli teden znatno pocenili. Istotako so na zagrebškem trgu padle cene suhim češpljam na 24 do 36 K za kg. Istočasno pa so se cene češpljam v Ljubljani nekaj podražile. Bog ve, zakaj?

= Kmetijski pouk po deželi. Oddelek za kmetijstvo priredi na poučnih sestankih po deželi sledeča predavanja v drugi polovici novembra, in sicer: 1.) V nedeljo dne 19. novembra v Višnji gori (pom. okrajn. ekonoma Jereb o živinoreji). 2.) V ponedeljek dne 20. novembra v Cerknici (pom. okr. ekonoma Matjašič o sadjereji in o pripravi lege in zemlje za sajenje sadnih dreves). 3.) V nedeljo 26. novembra v Hotedršici (pom. okr. ekonoma Matjašič o živinoreji in napravi gnojišč in uporabi umetnih gnojil) in v Šmihelu pri Novem mestu (okr. ekonom Kafil o ravnanju z moštom, o gnojenju travnikov in pridelovanju krme).

Novosti

* Zaupniki krajevnih organizacij JDS. za Žiri, Gorenjo vas, Poljane, zbrani v nedeljo dne 5. t. m. v Gorenji vasi, izrekajo oblastnemu načelniku v Ljubljani, predvsem predsedniku ministru g. dr. Žerjavu, nemajno zaupanje in iskreno zahvalo za njegovo smotreno delo ter najodločnejše obsojajo vse napade na načelnstvo in stranko samo — trdno uverjeni, da izvirajo ti poizkusi razdiranja iz nemoči užaljenih osebnih ambicij in demagoštva.

* Odhod generala Dokića. Te dni je odšel iz Ljubljane dosednji divizijski komandant general Gjuro Dokić na svoje novo mesto kot načelnik generalštabne komisije v Beogradu. General Dokić je bil v Ljubljani zelo priljubljen. Kot novi poveljnik dravske divizije je nastopil polkovnik Vučković.

* Zadeva kraljeviča Gjorgja rešena. Nekaj mesecev sem je prinašalo časopisje prav raznovrstne vesti o kraljeviču Gjorgju, bratu kralju Aleksandra. Stvar je bila v tem, da se je kraljevič Gjorgje po smrti svojega očeta kralja Petra čutil zapostavljenega ter je zahteval višjo apa-

nažo, kakor mu je bila priznana. Različni elementi pri opozicionalnem časopisju so zadevo hoteli še poostri. Temne mahinacije pa so se povsem izjalovile, kajti prišlo je do bratske poravnave med kraljem Aleksandrom in kraljevičem Gjorgjem. Kraljevič Gjorgje je podal izjavo, v kateri obžaluje svoje korake ter se obvezuje, da bo odslej izpolnjeval vse dolžnosti, ki so mu naložene kot članu naše kraljevske hiše.

* Dečji in materinski dom kraljice Marije v Ljubljani. Ustanovni občni zbor društva za zgradbo te prekuristne institucije se je vršil dne 9. t. m. Slovensko ženstvo je doslej nabralo 1.241.849 kron prispevkov.

* Materinsko zavetišče v Sarajevu. V Sarajevu bo v najkrajšem času otvoren poseben urad pod imenom »Zavetišče za matere«, kjer bodo revne matere prejemale denarne podpore ter brezplačne zdravniške nasvete zase in za svojo deco. Prav gotovo se taki človekoljubni zavodi osnujejo tudi po drugih jugoslovanskih mestih.

* Iz knjige nasilja. (Ob obletnici rapalske pogodbe.) Tako se imenuje knjižica, ki jo je izdal pokrajinski odbor Jugoslovanske Maticе v Ljubljani. V njem je opisano trpljenje naših rojakov na ozemlju, ugrabljenem od Italijanov. Tako pravi med drugim: »Pregovorna je bila okrutnost azijatskega Turka in potoke krvi in solzá je potočil naš narod zaradi nje. Toda še težje je nasilje, ki ga mora pretrpeti naš narod na zasedenem ozemlju. Res je, Turek je moril in plenil kakor nobeden, toda kadar je naplenil, je odšel in naš narod se je mogel zopet oddahneti. Ne tako Italijan. Neprestano, od zore do mraka traja njegovo nasilje in kot vampir sedi na tilniku našega naroda in sesa njegovo moč...« Knjiga prinaša nato celo vrsto slučajev italijanskega nasilstva in poziva h koncu, naj vsi rojaki od Soče do Vardarja pristopijo k Jugoslovanski Matici, katere naloga je olajšanje trpljenja naših zaslužjenih rojakov.

* Prvi ženski sodnik v Jugoslaviji. Na zagrebškem vseučilišču je preteklo leto napravila gospodična Mira Winter doktorat ter prosila za vsprejem v sodnijsko službo. Prošnja je bila rešena te dni in je justični minister istočasno izdal odlok, da se tudi ženske, ki imajo potrebne izpite, sprejmejo v sodnijsko prakso.

Gospodična Wintrova bo torej prvi ženski sodnik v Jugoslaviji.

* Umrl je prošlo nedeljo na posledicah težke operacije g. Miško Reicher, trgovec v Ljubljani, bivši dolgoletni ravnatelj Zveze slovenskih zadrug. Pokojnik je bil rojen v Vojniku pri Celju. Služboval je svojčas v Žalcu pri Savinjski posojilnici, pozneje pri posojilnici v Mariboru ter je bil pred kakimi 15 leti imenovan za revizorja pri Zvezi slovenskih zadrug. Bil je vedno vrl narodnjak. Bodi mu ohranjen blag spomin!

* Šola za pobijanje trahoma. Trahom je nevarna očesna bolezen, katere prvotna domovina je Egipt in se ji tudi pravi egiptovska bolezen. Med vojno je bila zelo razširjena med vojaštvom. Ker je tudi v naši državi razširjena po nekaterih južnejših krajih, se z novim letom ustanovi v Čakovcu posebna šola za pobijanje trahoma. V to šolo se sprejmejo osebe, ki še niso preokračile 24. leta in imajo vsaj štiri razrede srednje šole. Iz Slovenije se sprejmeta dve osebi. Šola traja leto dni. Oskrba je brezplačna. Prošnje je vložiti do konca t. m. na zdravstveni odsek v Ljubljani.

* Zonet nov slučaj pohotnosti duhovnika. Komaj si je javnost oddahnila od razprave proti dekanu Lenjiju, moremo že zopet beležiti nov slučaj duhovniške pohotnosti. Aretiran je bil katoliški župnik Avguštin Glasković iz okolice Dervente v Bosni, ker je tekom zadnjih mesecev zlorabil 16 fantov, starih od 9 do 12 let. Izročili so ga v saraevske zapore. Preveč neokusno se nam zdi, da bi se s tem novim kričnim slučajem bavili obširneje. Svojo sodbo smo povedali zadnjič.

* Madžarski tihotapci. V Vojvodini je ob madžarski meji zelo razpaseno tihotapstvo, toda tamošnja naša obmejna služba prav dobro funkcionira in v večini slučajev iztakne predrzne tihotapce. Tako je pred par dnevi bila v Somboru aretirana nevarna družba, ki je kontrabandarila med madžarsko in našo državo. Vsi pripadniki družbe, ki je bila spretno organizirana, so madžarski državljani in zato se sumi, da so poleg tihotapstva izvrševali tudi špijonažo. Pri njih so našli večjo vsoto denarja in zalogo blaga. Oboje so zaplenili, nevarno družbo pa izročili somborskemu sodišču v preiskavo.

a preko noči se odteče in se umiri ter je zopet krotka. Tudi to pot ne bo nič hudega... le pogledj, kako lepo vreme imamo zopet!"

In pokazal sem na nebo. Bilo je okoli sedmih in solnce je zahajalo. Nebo je bilo čisto in temnomodro... brezkončna modra planjava, preko katere je zahajajoče solnce trosilo svoj zlati prah. In bilo je, kakor bi lila z neba reka mirne radosti preko vsega sveta. Še nikoli se mi ni zdelo vas tako pokojna, kakor zdaj v somraku. Bil je večer pred lepim dnem, in mislil sem na vso srečo, ki je rosila s tega svetlega nebesa na nas — na bogate žetve, na naše srečno družinsko življenje, na Veronikino zaroko — čutil sem, kako nam ostavlja poslavljajoči se dan svoj blagoslov.

Vrnil sem se k družbi. Dekleta so kramljala in smehljaje smo jih poslušali. Tedaj se je razlegnil grozen krik preko tihe pokrajine — prav do nas je došel krik obupa in smrti:

„Voda! Voda!“

Planili smo na dvorišče.

Št. Jur leži v kotu doline, skozi katero teče reka Garona, okoli 500

metrov od reke oddaljeno. Visoki jagnedi, ki obrobajo travnike, zakrivajo reko popolnoma.

Opaziti nismo mogli torej ničesar. Toda vedno znova smo slišali krik: „Voda! Voda!“

Naenkrat so se prikazali na široki cesti pred nami dva moška in tri ženske — ena je nosila otroka. Tekli so kolikor so mogli hitro ter obenem divje kričali. Včasih so se v grozi ozirali, kakor bi jih podila tropa volkov.

„Kaj neki imajo?“ je vprašal Janez. „Ali kaj vidite, oče?“

„Ničesar,“ sem odgovoril. „Niti listič se ne gane.“

Res je bilo tako. Kamorkoli je seglo oko, se ni ganilo nič. Toda še preden sem izgovoril, se nam je iztrgal iz grla prestrašen krik. Med jagnedi za begunci smo opazili nekaj, kar je bilo podobno tolpi sivih, rumeno progastih živali, ik so se valjale tja in sem. Od vseh strani so drli, val za valom, divja razbrzdana množina vode, ki se je peneče valila dalje, da so se tresla tla.

Zdaj smo torej kričali obupano še mi:

„Voda!“ Voda!“

Tista dva moška in tri ženske pa so tekli po cesti še vedno. Slišali so, kako jim prihaja divja čreda vedno bližje. Valovi so drčali zdaj v sklenjeni vrsti ter so se lomili z grmečim hrupom. Ko so se zagnali prvič, so izruvali tri jagnede, da so počasi omahnili ter izginili v vodi. Nato so valovi požrli barako iz desak, neki zid se je zrušil in nekaj praznih vozov je odnašalo kakor slamnate biljke. Toda voda je vzela menda predvsem begunce na piko. Okoli strmega ovinka jim je prišumela kot široka, nepregledna planjava naproti ter jim je odrezala pot dalje. Tekli so še vedno, blato je brizgalo pod njihovimi koraki kvišku, a kričali niso več, saj so bili od strahu kakor blazni.

Voda jim je segala že do kolen. Ogromen val se je vrgel na ženo z otrokom v naročju. Hip nato so izginili vsi...

„Hitro, hitro!“ sem zaklical. „V hišo moramo... hiša je zidana trdno. Nič se nam ni treba bati.“

Iz previdnosti smo bežali takoj v drugo nadstropje. Pustili smo, da so šle ženske pred nami. Jaz sem hotel biti poslednji. Hiša je bila zgrajena

na holmu, ki se je dvigal nad cesto. Voda je s tiho žuborečim šumom prodrala na dvorišče.

Toda bali se nismo več.

„Eh!“ je dejal Jakob, da bi pomiril svojce, „nič ne bo hudega... Ali se spominjate, oče, pred 55 leti nam je voda prav takole pritekla na dvorišče? Stala je čevelj visoko in se potem zopet odtekla.“

„Ampak nesreča je zaradi posevov,“ je mrmral Janez.

„O ne, to ne napravi dosti škode,“ sem dejal, ko sem videl zbegane poglede deklet.

Ana je položila svoja otroka v posteljo ter je sedela z Veroniko in Miciko ob njih. Teta Agata je govorila, da skuha vina, da bi nam dvignila pogum. Jakob in Roza sta stala skupaj ob oknu ter gledala venkaj. Jaz sem bil z bratom, Janezom in Gašperjem ob drugem oknu.

„Pridita vendar gor!“ sem zaklical našima deklama, ki sta brodili po dvorišču. „Saj se čisto zmocita!“

„A živina?“ sta dejali. „Živina se boji, da utone v hlevih.“

„Né, ne, le pridita gor... Takoj... Bomo že videli, kako bo...“

* Med vojnimi ujetniki, ki so nedavno dospeli iz Rusije v Maribor, sta se nahajala tudi Slovenca Adolf Dostal in Vilko Lukas iz Ljubljane.

* 42letnica potresa v Zagrebu. Dne 9. t. m. je poteklo 42 let, ko je bil v Zagrebu velik potres, ki je porušil mnogo hiš.

* Neprevidno ravnanje s samokresom. K posestniku Korpiču v Markovcih v Prekmurju sta nekega večera prišla dva dninarja in ga prosila za svetiljko, da si posvetita domov. Ko jima je Korpič pripravljala svetiljko, sta dninarja ogledovala revolver, ki sta ga imela s seboj. Pri tem sta ravnala tako nespretno, da se je samokres sprožil in je Korpiču predril koleno. Težko ranjenega so prepeljali v bolnico.

* Nesrečni trenutek. K splitskemu sodišču je pretekli ponedeljek prišel mladi seljak Jerković ter prosil, naj ga zaprejo, ker je ravnokar ustrelil strica. Državnemu pravniku je razložil, da je stric na njegovem posestvu obiral masline. Ko ga je Jerković opazil, je v naglici pomeril s puško, ki jo je imel slučajno s seboj, in v tem nesrečnem trenutku smrtno zadel strica.

* Gozdar ustrelil dečka. V Podusedu sta se dva šolarčka napotila v gozd Goljak, ki je last grofice Jelačić. Ko je gozdar Kučić zapazil dečka, je v mnenju, da hočeta krasti drva, začel streljati. Prvega dečka je strel zadel v hrbet ter je takoj izdihnil, drugi je utekel ter očeta obvestil o nesreči. Gozdarja so še isti večer aretirali in ga odpravili k zagrebškemu sodišču.

* Nesreča na Donavi. Pri Palanki v Slavoniji sta dva mlinarja hotela s čolnom prepeljati 22 stotov pšenice v svoj mlin na drugem bregu Donave. V čoln je prisedel tudi palanški policist Vojin ter njegova žena in vsakinja. Ko je čoln priplul do sredine Donave, so deroči valovi pljusknili v čoln, ki se je vsled preobremenosti začel potapljati. Obema mlinarjema se je posrečilo priplavati na breg, ostale tri osebe pa so izginile v valovih.

* «Saj ga poznam po knofih,» je kričal prošlo nedeljo po ljubljanskih ulicah pijanec, ki je svaril tovariša pijanca, naj bo mirnejši, ker se je bližalo oko postave. Takihle pijancev, ki so vsak dan pijani, a na nedelje in praznike celo «topelt nadevani», ima Ljubljana ogromno število. Že v sobotah, posebno pa, kakor rečeno, v nedeljah in prazni-

kih zvečer, se vrše točno vsakokrat pijanski škandali po vseh ulicah Ljubljane. Iz gostiln in celo mnogih kavarn se slišijo zverinski kriki in divje popevke, kot po albanskih vaseh. Kdaj bo srečala pijance pamet, da bodo nehali vlivati vase alkohol, je eno najtežjih vprašanj.

* Ženo ubil s kladivom. V Radovanah pri Varaždinu je živel čevljar Stepan Habunek s svojo ženo v ne preveč složnem zakonu. Ko sta se zadnjič zopet nekaj sporekla, je Habunek v jezi zgrabil svoje čevlarsko kladivo in je ženo tako dolgo kresal po glavi, da je omedlela ter kmalu nato umrla. Habunek se je sam prijavil varaždinskemu sodišču.

* Žepni tatici. Na kolodvoru v Šidu sta dve seljakinji izmaknili kmetu Alimpiću listnico s 40.000 kronami. Tatvino sta izvršili, ko je kmet vstopal v vagon; prva kmetica se je nagnila nanj, druga pa je medtem hitro segla v njegov žep in mu izmuznila listnico. Kmet je šele na svojem domu opazil tatvino in je stvar takoj prijavil orožnikom. Listnico so našli zakopano v nekem vrtu, a denarja ni bilo več v njej.

* Krvava noč. V selu Vrabče pri Zagrebu se je pretekli torek ponoči dogodilo dvoje krvavih dejanj. Posestnik Lubaj je imel na stanovanju delavca Pernarja, o katerem je ljudstvo govorilo, da ima ljubavno razmerje z Lubajevo mlado ženo Anko. Tudi Lubaju so prišle te govorice na uho in je večkrat, ko se je pijan povrnil domov, povzročil iz ljubosumnosti prepir. Tako se je zgodilo tudi ono usodno noč. Lubaj je v pijanosti začel razgrajati, Pernar pa je zgrabil sekuro in Lubaju razčesnil glavo. — Isti večer je v isti vasi neki Ojuro Hanzec, ki ga ima zagrebška policija zapisanega kot zloglasnega tatu, s samokresom ustrelil svojega neprijatelja Frančiča in težko ranil nekega Preiningerja, ki je hotel Frančiča braniti.

* Zbežal je po svetu ljubljanski krojaški mojster S. Potočnik. Pustil je v Ljubljani le dolgove.

* Kamen v železniški voz. Blizu postaje Dobrova je vrgel te dni nekdo kamen v voz vlaka, ki je vozil proti Zagrebu. K sreči ni kamen nikogar zadel.

* Tatvina nagrobnega spomenika. S pokopališča v Slovenski Bistrici je nedavno izginil velik črn nagrobni spomenik. Ko je dekan Cerjak vprašal grobokopa Zorka, kam je spomenik odpravljen, je ta odgovoril,

da so ga sorodniki prepeljali v Ptuj. Po nadaljnjem poizvedovanju pa se se je izkazalo, da je grobokop sam ukradel spomenik ter ga prodal kamenoseku Olivi v Ločah za 1600 K. Pri kupčiji je posredoval neki Klemenčič. Oliva je spomenik, vreden 35.000 kron, zbrusil in dalje prodal. Mariborsko sodišče je vsem trem barantačem nagrobnega spomenika prisodilo po šest mesecev ječe.

* Prijeta tihotapka. Roza Zlobec iz Maribora se je peljala v Trst in je hotela preko meje tihotapiti 10.000 dinarjev, ki jih je imela spretno zašite v klobuku. Naša carinska revizija pa je denar iztaknila, ga zaplenila in naložila tihotapki visoko kazen.

* Težka železniška nesreča. Pišejo nam: Prošlo sredo dopoldne se je zgodila na progi med Bjelovarom in Virovico težka železniška nesreča. Tovorni vlak, ki je prihajal iz Bjelovara, je zavozil na neki okoli 80 metrov dolgi most, ki se je v tistem hipu zrušil. Lokomotiva in sedem vagonov je padlo v globoko, dočim je ostali del vlaka obvisel na progi. Most, ki je bil zgrajen čez dolinico, na dnu katere se je nahajal potok, je kazal že dolgo časa znamenja, da bi ga bilo treba popraviti. Brezbrižnost pristojnih činiteljev presega že vse meje. Sploh so razmere na Hrvaškem take, da se človek vozi po nekaterih progah v neprestanem pričakovanju nesreče. Pri omenjeni nesreči je bilo tudi več železniških uslužbencev težko ranjenih. Če je kdo od ranjenic umrl, mi ni znano.

Iz raznih krajev

* V Spodnji Šiški je umrla ga. Marija Kern, roj. Reiner. N. v m. p.!

* V Vrzdencu je Franc Rozman svojčas z grdimi besedami nahrulil tamošnjega orožnika. Sedaj je dobil tri dni zapor.

* V Britofu je Alojzij Sredic z nožem vbodel Alojzija Kokalja, za kar so ga zašili za tri tedne.

* V Naklem pri Kranju je po mučni bolezni umrla gđ. Marija Ažman, posestnica in trgovka. Blag ji spomin!

* Pri Bloški Polici je neznan človek napadel posestnika Ivana Benčino, ki se je z vozom vračal s sejma iz Loža proti domu. Nameril je nanj revolver in zahteval denar. Medtem se je po cesti bližal neki biciklist in napadalec je naglo izginil v grmovje.

* Na Kregarjevem pri Kamniku je popivala večja družba fantov. Pri vračanju proti domu pa je prišlo med njimi do spora in je fant Erjavšek udaril Potočnika z motiko po

glavi. Potočnik je vsled težke poškodbe umrl, ubijalca, ki je znan sirovež in pretepač, pa so zaprli.

* V Gorenji vasi pri Škofji Loki so neznani vlomilci vlomili pri Francu Hafnerju in mu odnesli obleke v vrednosti 10.000 kron.

* V Kostanjevici je preminula ga. Ivana Colarič, soproga tamošnjega uglednega posestnika in gostilničarja. N. v m. p.!

* V Ribnici se je notar g. Josip Smodej odrekel notarskemu mestu. Notarske službe je razrešen s 15. t. m.

* V Begunjah je mlada «gospodična» Marija Bedović izmaknila svoji prijateljici ogrinjalo, vredno 2000 kron, v Kranju pa je odnesla neki služkinji obleke za 3500 kron. Prišla je šele pred dobrim tednom iz zapor in se je pač hotela z obleko preskrbeti za zimo. Pa jo je prehitro izsledila policija ter jo aretirala na ljubljanskem kolodvoru.

* V Trebnjem pri Mokronogu je umrl g. Josip Zorč, oče ljubljanskega profesorja bogoslovja dr. Janeza Ev. Zorčeta. N. v m. p.!

* V Stranskem pri Rimskih toplicah so našli na železniški progi razmesarjeno truplo A. Šoparja, posestnikovega sina iz Plazovja. Kako je prišel Šopar pod vlak, ni znano.

* V Logatcu so dobili električno razsvetljavo. Instalacije za razsvetljavo so domalega že dovršene v celi občini Dolnji Logatec. Lastnik podjetja je g. Gabrijel Oblak.

* Na Jesenicah je detektiv Marolt aretiral vlomilca Janeza Sucherja iz Ledenic, ki je tujemu premoženju zelo nevaren.

* V Koprivniku pri Bohinju se je dne 9. t. m. vršil veličasten pogreb umrlega župnika g. Franca Ks. Steržaja. Pogreba se je udeležilo 17 duhovnikov in velika množica ljudstva iz bohinjske okolice. N. v m. p.!

* V Zgornjem Tuhinju so se pri popivanju stekli fantje. Janez Lukan se je v bojevitosti poslužil sekire in je Pavla Hribarja težko ranil na roki.

* V Podgabrju pri Grosupljem je nedavno preminul tamošnji veleposestnik in gostilničar g. Josip Košak. Imenovani je bil zelo ugleden mož in užival znanje in spoštovanje po vsem Dolenjskem. Bodi mu ohranjen blag spomin!

* V Zagorju ob Savi so neznani strici odnesli iz skladišča električne zadrage 400 metrov izolirane žice.

Ako postane položaj res opasen, bo itak nemogoče, rešiti živino. Toda zdelo se mi je nepotrebno, da bi strašil druge. Trudil sem se, kazati se kolikor možno brezskrbnega. Stojec ob oknu sem govoril to in ono ter jim pripovedoval, kako povodenj narašča. Voda je bila zdaj vdrila že tudi v najožje vaše ulice. Zdaj niso bili več le posamezni dalje hrumeči valovi. Voda je nastopala višje in višje, dolina, v kateri stoji Št. Jur, se je izpremenila v jezero. Na našem dvorišču je bila voda že skoraj meter visoko. Videl sem, da še narašča, a rekel sem, da se je ustavila, — da, trdil sem celo, da zopet pada.

„Nocoj boš moral pač tukaj prenočiti, Janez,“ sem dejal mladeniču, „ako se ceste v par urah ne oprostite. Mogoče je še vedno.“

Pogledal me je brez odgovora. Njegov obraz je bil mrtvaško blede, in videl sem, kako se je ozrl po Veroniki z nepopisnim strahom.

Bilo je pol devetih. Zunaj je bilo še svetlo; blede nebo je izžarevalo belkasto, neskončno tužno svetlobo.

Dekli sta se domislili ter sta prinesli dve svetiljki. Ukazal sem ju takoj prižgati, ker v sobi je postalo že

temno. Teta Agata se je trudila, da bi otroke raztresla, — le mene je včasih skrbi polno pogledala. Pomaknila je mizo na sredo in je prinesla kvarte. Njen krasni, pogumni humor je zmagoval in smejala se je, da bi udušila grozo, ki je pri ostalih naraščala bolj in bolj.

Zares so začeli kvartati. Teta Agata je s silo privlekla Anico, Veroniko in Miciko za mizo in jim porinila kvarte v roke. In igrala je, dobivala, vodila igro in obenem govorila toliko, da je njen glas prekril šumenje vode. Toda naša dekleta se niso dala pomiriti; blede, tresočih se rok so sedela tu in poslušovala. Vsak trenutek so prenehala igrati. Zdaj ta, zdaj ona se je okrenila in vprašala plašno:

„Ata, ali se še vedno dviga?“

Voda se je dvigala z grozno naglico. A odgovarjal sem z veselim glasom:

„Ne, ne... le mirno igrajte dalje! Nobene nevarnosti ni.“

Groza me je davila kakor še nikoli v življenju. Možje smo se postavili pred okna, da bi zakrili strašni prizor. Stali smo obrnjeni z obrazi v sobo, ki sta jo svetiljki napolnjevali

s svojo pokojno svetlobo, ter smo se skušali smehljati.

Mislil sem na naše zimske večere, ko smo posedali tukaj okoli mize — v isti prijazni sobi, ki jo je polnila naša ljubezen s toliko toploto. Da, to je bil pokoj in mir, a za svojim hrbtom sem slišal hrumeti razbrzdano reko, ki je stopala vedno višje in višje.

„Lojz!“ je rekel brat Peter. „Voda stoji že tri čevlje pod oknom. Moramo jim povedati.“

Zgrabil sem ga za roko, naj molči. Toda bilo je nemogoče, še nadalje prikrivati nevarnost.

Živina po hlevih se je začela utapljati. Dvignilo se je enoglasno tuljenje, preplašene ovce so meketale in konji so zaganjali one hripave, daleč slišne krike, ki jih dajejo od sebe le v smrtni nevarnosti.

„Moj Bog, moj Bog!“ je dejala Anica. Vstala je, si pritiskala dlani na senci, a telo jej je drgetalo kakor mrzlično.

Tedaj so vstale vse ženske. Nismo jim mogli zabraniti, da bi ne planile k oknom. Tam so obstale kakor okamenjele, a lasje so se jim ježili od groze. (Dalje prihodnjič.)

Znamenitosti iz pradedavnih časov Amerike

Številni ostanki iz predzgodovinske dobe in velika množina izkopnin daje raziskovalcem in učenjakom snov, po kateri lahko proučujejo življenje v davnih, davnih časih. Izkopnine se najdejo po vsem svetu. Za nas Evropejce je zlasti zanimivo, da je pračlovek živel tudi v prekomorskih krajih, kakor v Avstraliji in v Ameriki. Ali je prišel tja iz starega sveta? Železnica ga ni prepeljala, ladja in zrakoplov ga nista prenesla. Mogoče ga je narava ustvarila po istih zakonih in po isti volji, kakor v naših pokrajinah. Bolj gotovo je še, da je bila takrat Amerika zvezana s starim svetom po suhi zemlji.

Iz najnovejših izkopnin sklepajo učenjaki, da je v Ameriki živel človek že pred 200.000 leti. Najdena so seveda samo okostja. Vsiljuje pa se vprašanje, kakšen je bil človek takrat po zunanji obliki. Domnevajo, da se za navadno oko ni dosti ločil od današnjega človeka. Glavna razlika se dá ugotoviti pri lobanji. Možganska votlina najdenih čepinj je mnogo manjša kakor so naše, iz česar se dá sklepati, da je bil duševno slabše

* V Trbovljah si je rudar Alojzij Kozlevčar zlomil desno roko.

* V Sodražici pri Novi Štiti je v nedeljo, 10. t. m., pel novo mašo misionar g. Fran Šega.

* V Spodnji Idriji je mladenič Ignacij Mlinar na vozu zaspal. Na nekem ovinku ga je sunek vrgel pod kolesa, ki so mu zlomila hrbtenico. Mladenič je ostal na mestu mrtev.

* V Radečah pri Zidanem mostu je umrl dr. Alojzij Homan, okrožni zdravnik. Pokojnik je bil rojen v Škofji Loki. Kot zdravnik je deloval 24 let v Radečah in bil daleč okrog priljubljen in spoštovan. Z njim smo izgubili Slovenci enega svojih najboljših zdravnikov. Blag mu spomin.

* V Št. Rupertu nad Laškim je bil v pretepu ubit posestnikov sin Ivan Zeme. Ubijalec, neki Vrbovšek, je zbežal v Avstrijo, ki pa takih ptičev tudi ne mara. Zato ga bo gotovo kmalu poslala nazaj, da mu za njegovo divjaštvo prisodi naše sodišče to, kar mu gre.

* V Laškem je umrl v visoki starosti 79 let šolski ravnatelj v pokoju Karel Valentinič. Bil je zelo priljubljen in znan kot sadjerejec. N. p. v m.!

* V Slovenski Bistrici se je poročil g. dr. Boštjan Schaubach, odvetnik, z gđc. Faniko Novakovo.

* V Ljutomer je prispela posebna komisija, da ukrene potrebno o poteku trase za projektirano železnico Murska Sobota-Ljutomer-Ormož.

* Na Bizeljskem se je poročil g. Maks Šribar, živinozdravnik v Sevnici, z gđc. Nežiko Janežičevo, hčerko uglednega veleposestnika iz Stare vasi pri Bizeljskem. Mnogo sreče!

* V Slivnici pri Mariboru je avtomobil Mariborčana g. Filipiča v naglem diru na državni cesti zadel v voz kmeta Štefana Paleža iz Orehove vasi. Na vozu sta sedela tudi kmetica Marija Rudolf in njena hčerka. Sunek avtomobila je bil tako močan, da je polomil ves voz in podrl kobilu, ki pa je naglo zopet skočila na noge in zdirjala s polomljenim vozom po cesti. Kmetica Rudolfova je prišla pod voz in si je izpahnila koleno ter strla roko. Njeni hčerki in posestniku Paležu se k sreči ni pripetila nobena telesna poškodba.

* V Framu pri Mariboru sta tekom enega tedna umrli oba zakonca Josip in Katarina Kotnik. Mož je dosegel starost 92 let in je šele pred

dvema letoma opustil tesarsko obrt. Tudi njegova žena je doživela 90 let. Obema zakoncema, ki sta dolgo vrsto let preživela v najlepši slogi, je bilo usojeno, da tudi po smrti združena v skupnem grobu uživata večni mir.

* V Libeličah na Koroškem je imenovan za gerenta Janez Stander, bivši župan.

* V Satahovcih v Prekmurju se je preteklo soboto zvečer zbralo pri kuhanju žganja več domačih fantov. Ko so se ponoči vračali domov, jih je napadla fantovska družba iz sosednje vasi. Mladenič Janoš Kumin je dobil težek udarec po glavi in so ga odpeljali v bolnico. Ranjenih pa je bilo še par domačih fantov.

Beleške

+ Čudna je stavka, kadar stavkajo zavezniki proti zavezniku. V Pollakovi tovarni za usnje v Ljubljani je namreč izbruhnila stavka delavstva. Pollak je, kakor znano, pristaš klerikalne stranke, katera nastopi pri prihodnjih občinskih volitvah v Ljubljani skupno s komunisti in Peričevimi socialisti. Ker so pač med delavstvom gotovo tudi pristaši teh zavezniških strank, se takale stavka čuje zelo čudno. Radovedni smo, kako bodo nastopali komunistični in peričevski vodje proti zavezniškemu odličniku.

+ Radičevci v Beogradu. Hrvatski blokaši bolj in bolj uvidevajo, da jim njihova dosedanja jalova politična taktika dnevno prinaša neuspehe in poraze med hrvatskim seljaštvom, ki se je tekom štirih let doobra nasitilo praznih fraz in republikanskih obljub. Hrvatska blokaška ladja se počasi potaplja. Da reši, kar se rešiti dá, pošilja kapitan Radič svoje izvidne patrulje v Beograd. Doli se nahajajo zaenkrat blokaški poslanci Trnjević, Predavec in dr. Drinković. Pogajajo se z vodjami opozicijskih strank, ker hočejo vreči sedanjo vlado. Kako jim bo stvar uspela, je še v božjih rokah.

Zdravstvo

DVANAJST ZAPOVEDI ZA DOLGO ŽIVLJENJE.

Pred desetimi leti je prerokoval dr. Norman, čikaški zdravnik, da bo dosegel starost 90 let s tem, da se drži dvanajst zapovedi za dolgo življenje.

Dr. Norman je bil takrat star osemdeset let. In res je dočakal ravno 90 let. Umrl je namreč te dni. Njegove zapovedi so naslednje:

Ne jej preveč!

Ne pij preveč, posebno opojnih pi-jajč se izogibaj!

Ne delaj pretrdo in ne predolgo!

Ne delaj pa premalo! Boljše je delati zastonj, nego nič delati.

Opravljaj delo, ki je v splošno dobro! Vse drugo delo je škodljivo.

Spi natančno toliko časa, kot te je naučila izkušnja, da je prav.

Porabi odpočitek ne radi odpočitka samega, temveč da si nabaviš novih moči!

Pri obleki pazi najprvo na udobnost in šele nato na modo!

Izogibaj se skrbi, kajti skrbi slabe telo in duha!

Ne pusti nobenega vmešavanja v enostavno duševno življenje svojega obstoja!

S tem boš položil trden temelj za nadaljnji obstoj svojega doma.

z Zakaj je otrok bolan. Mati je prinesla dveletnega fantka v bolnico in milo prosila zdravnika: »Rešite ga, gospod zdravnik, vedno slabši je, a ne vem, kaj mu manjka.« Nič se ne bojte, mamka, obdržali ga bomo v bolnici in čez deset dni bo dober. Med tem časom pa doma pobelite stanovanje, očistite vse, poribajte tla in pogosto zračite. Dokler se to ne zgodi, fantek ne bo smel iz bolnice. Sploh pogostokrat zračite stanovanje in ne puščajte v kakem kotu dolgo časa umazanega smrdljivega perila. To je strup za dete.

z Moč in gibčnost našega telesa. Orki so mislili, da je človeško telo najmočnejše in najvstrajnejše med 25. in 35. letom življenja. Moderni športniki pa menijo, da je hitrost in gibčnost telesa največja med 17. in 28. letom. Za opravila, ki zahtevajo telesno moč, je telo najsposobnejše med 25. in 40. letom.

Zakona željna devica.

Ožbovt: »Z Vami, sladka Genovefica, bi šel do konca sveta.«

Genovefa: »To Vam verjamem, ker se Vam tam ni bati ,oltarja'«.

Posebne vrste izumitelj.

Sodnik: »Povejte nam, Boltežar Trdoglav, kako ste pa mogli bankovce tako imenitno ponarediti.«

Boltežar: »Ja, gospod sodnik, tega pa ne povem, to je moj izum.«

Strašen potres v Južni Ameriki

Potresna opazovalnica v Zagrebu je preteklo soboto v ranih urah beležila silno močne potresne sunke v oddaljenosti 10.400 km. Domnevalo se je, da je potres razsajal na Filipinskih otokih ali v Kaliforniji; toda kmalu so se začela iz Južne Amerike množiti izprva kratka, nato pa vedno obširnejša brezžična poročila o strašni potresni katastrofi v tamošnji republiki Čile.

Republika Čile leži v zapadnem delu Južne Amerike ob Tihem oceanu, ima zelo vroče podnebje in rodovitna tla, ki pa so zelo vulkanska; posebno v glavnem mestu Santiago so se vsako leto čutili potresni sunki, a doslej niso povzročili občutnejše škode. Mesto Santiago šteje okrog 400.000 prebivalcev, med temi mnogo Angležev, Nemcev in Italijanov. Hiše stojijo v ravnih ulicah ter so po večini zgrajene iz votle opeke. Navzlic vulkanskim tlem pa so se zadnja leta začele graditi večnadstropne hiše iz žgane opeke. Slutnja, da lahko silnejši potres na mah zruši mesto, se je uresničila preteklo soboto.

V zgodnjih jutranjih urah so prvi potresni sunki začeli majati poslopja; toda večje škode niso povzročili in meščani pač niso slutili, da se šele bliža usodna minuta. Naenkrat ob dveh popoldne je kakor orkan prihrumela nevzdržna podzemeljska sila. Nad njo so se vzvraiovala tla, zrušile so se strehe in nadstropja ter med kamenjem pokopale mnogo človeških žrtev. Cesar ni podrl prvi naval, so razgibali in sesuli sledeči sunki, ki so se nadaljevali do drugega jutra. Tekom enega dneva je bilo cvetoče južno mesto z vsemi naselbinami v okolici izpremenjeno v groblje razvalin; uničene so bile vse prometne in telefonske zveze na 200 km daleč okrog. Z obrežja pa je pljusalo divje razburkano morje in preplavilo pokrajino do 2 km daleč v notranjost. Visoki valovi so dvignili v pristaniščih vsidrane trgovske in ribiške ladje ter jih odnesli v burjo. Šele v jutru, ko so ponehali tresljaji, je zbegano ljudstvo začelo izpod ruševin reševati ponesrečence. Izgrebli so nad 1000 mrtvih, število težko ranjenih je daleko večje. V Santiagu ni niti ena hiša ostala cela, v mestu Conguimbo je porušenih 500 hiš in je bilo mnogo človeških žrtev. Težko poškodovano je tudi mesto Copiogo, kjer so izpod kamena izgrebli nad 100 mrtvih.

Katastrofa, ki je zadela republiko Čile in predvsem njeno glavno mesto Santiago, presega ono, ki je pred leti uničila Mesino. Novice so po vsem svetu vzbudile senzacijo. V Ameriki se je takoj ustanovilo mnogo društev, ki hočejo pomagati nesrečnim brezdomcem.

Domače zadeve

ZAKAJ STANEJO PODEŽELSKÉ ŠOLE TAKO OGROMNE VSOTE?

Oskrbovanje in vzdrževanje šol spada v področje krajnega šolskega sveta, ki se izbere na občinski seji. Izmed izbranih odbornikov, učitelja ali nadučitelja ter zastopnika cerkve je potem voliti predsednika krajnega šolskega sveta. Ta je odgovoren za vse poslovanje krajnega šolskega sveta. Po klerikalnih občinah izberejo navadno župnika za predsednika. Če učitelj ni klerikalec, so večni boji, ki pa gredo večinoma na škodo občine. Predsedniki, ki se hočejo prikupiti ljudstvu, začnejo »varčevati«. Varčuje se tako, da se ne kupijo pobite šipe, da se ne popravlja streha in žlebi. Sploh se prezirajo vsi malenkostni popravki, češ, da to ni nič

razvit in poldivji. V ostalem pa se pri vsaki novi najdenini raznetijo prepiri in razprave o obliki, razvoju ter življenju in nehanju predzgodovinskega človeka.

Zelo zanimivo je »otovo tudi proučevanje tedanjih živalskih vrst, ki se že dolgo ne nahajajo več na zemlji. Njihovi ostanki so zaradi svoje raznovrstnosti celo zanimivejši nego ostanki pračloveka. Tako so n. pr. v Ameriki našli okostje male, kakor mačka velike živali, ki so jo označili »milodon«. Okostje so našli v Kaliforniji v podzemeljski jami La Brea, v kateri se nahaja velika zaloga asfalta in katrana. Katranski skladi so bili silno nevarni za vse živalstvo in človeštvo. Katran je smoli podoben in kadar je razgret, kakor je to v Kaliforniji običajno, je mehak in sprijemljiv. Na desetisoče živih bitij se je vjelo v jame katrana in ostalo tam zakopanih, odkoder jih danes spravljajo na dan. Lahko si predstavljamo, kako je žival v temi šla za živežem do vabljivega obrežja, ne vedoč za pretečo nevarnost. Stopinjo za stopinjo se je bližala veliki z zelenjem obdani asfaltni jami, dokler se ji ni začelo vdirati pod nogami. Smola jo je objela in drža-

la. Zival se je hotela rešiti, a vsak gib jo je spravil še globlje v smrt. Velike in majhne živali, ptice in plezavci, vse je izginjalo v teh smolnatih jezerih. Človek je vedel za to nesrečo in se je previdno ogibal takih jam. Zato se je doslej našlo samo eno žensko okostje. Bog vedi, kaj je pražensko zvabilo v ta smolnati grob. Gotovo bi bilo zanimivo, ko bi nam kdo danes mogel jasno predočiti pokrajino, ki se je takrat razprostirala pred to žensko. Zemlja je morala biti takrat bolj močvirna kakor danes. Drevesa so bila slabotnejša, trave visoke in sabljaste, bilo pa je tudi takrat že različnih vrst cvetja. Med živalstvom, katerega okostja so se našla v asfaltnem jezeru, sta bila nadalje neke vrste opica in drobni konjiček, nič večji od današnjega mesarskega psa. Najbolj grozovita žival tedanjih časov je bil neke vrste tiger, zelo nizkih nog, z ostrimi kremplji ter dolgim in močnim repom. Po drevesih je mrgolelo vse polno pestrih ptic. Tako se je našlo tudi dobro ohranjeno okostje kalifornijskega pava, ki je moral biti zelo košat in slikovit.

V severnem delu ameriške države Illinois leži mesto Moris, mimo ka-

terega teče na ribah bogata reka Illinois. Blizu mesta se v to reko izliva majhen potoček, ki je ohranil staro indijansko ime Mazon. Ledena doba je nanelsa vanj vse polno kamena in ilovice. Ko se je začel led tajati in umikati proti severu, je ostalo te sipine do 40 čevljev visoko. Na tem starodavnem obrežju najdemo ostanke najstarejšega živalskega sveta, tako okamenele ostanke žuželk, stonog, pajkov, rib in začetnega rastlinstva. Te prvotne živali niso dajale nikakega glasu od sebe — drugih živali pa ni bilo, čeprav je solnce sijalo kakor sedaj.

Potok Mazon ni nič kaj priljubljen med tamošnjim prebivalstvom. Pravijo, da pridejo vsi komarji od tam. Zanimiv potok Mazon je znan med učenjaki vsega sveta, ker so se tam našli ostanki prvih in najstarejših okamenelih živalic. Slična bitja so se našla sicer tudi po drugih krajih sveta, toda ti ostanki izvirajo iz poznejših dob. Učenjaki sklepajo, da so se iz teh drobnih živalic razvile vse poznejše vrste živali. Knjige se pišejo o tem, učenjaki potujejo na obrežje potoka Mazon, kopljejo in raziskujejo, a z vso gotovostjo se da pa le težko kaj dognati.

in da je treba »šparati«. Učila in vse kar spada k šoli, se ne nabavljajo.

Kakšne so posledice takega gospodarstva? Poslopje se začne naenkrat rušiti, ker je udarila vlaga skozi streho in pri drugih razpoklinah, knjižnice so brez knjig in omare so prazne — brez učil.

Ker se ravno sedaj sklepajo proračuni za naše podeželske šole, se nam zdi vredno poudariti sledeče: Vsaka slovenska šola mora biti vzoren prosvetni zavod, ki ne sme le žalostno životariti zaradi ozkogrudnosti šolskih svetov. Šoli, kar je šolskega! Poslopja naj se vsako leto v počitnicah temeljito popravijo, da ne bo čez leto malenkostnega krpanja in za vsako šolo naj se nabavi zaloga potrebnih učil! Krajni šolski sveti naj torej ne bodo tako malenkostni, temveč naj pri sklepanju proračunov pokažejo malo več širokopoteznosti. Poudarjanje, kako smo Slovenci kulturni, je ničeno, ako ne storimo ničesar za kulturo.

Zanimivosti

KADAR SE VREME SPREMINJA.

Mnogi ljudje čutijo že naprej, da se bo vreme spremenilo. Kolikokrat čujemo pri nas na deželi zlasti starčje govoriti: »V nogah, rokah ali ušesih me trga, dež bo. — Revmatizem me muči, vreme se bo spremenilo.« Takšne in podobne napovedi vremenske spremembe slišimo skoro vsak dan.

Koliko je na tem resnice? Bližajoča se nevihta vpliva brezdvomno na počutek gotovih ljudi, saj se odraža prihod nevihte tudi v vedenju živali. Mačke postanejo nemirne, ne jedo in ne spijo. Veverice skačejo brez cilja po drevju in se oglašajo z žvižgajočimi glasovi. Ptice obmolkejo in letajo niže. Žuželke postanejo sitne. Na človeku samem se ponavljajo najrazličnejši duševni in telesni znaki. Niso pa vsi ljudje enako občutljivi za vplive vremena. Največ za spremembo vremena občutljivih ljudi je med severnimi evropskimi narodi. Zlasti bojniki na živcih so tenkočutni do skrajnosti. Ravno tako so ljudje z revmatizmom ali protinom, dalje oni, ki bolehaajo za migreno, živčnimi bolečinami ali imajo mladozaceljene rane, bolj občutljivi kakor pa popolnoma zdravi ljudje.

V soperici pred nevihto se pojavljajo na ljudeh, ki so za vreme občutljivi, sledeči znaki: pred očmi jim migljajo predmeti, v ušesih jim zveni, noge so težke kot svinec, srce nemirno bije, v glavi čutijo pritisk, manjka jim teka, mnogim trepečejo mišice, duševno so potrti, čutijo se nemirne, pri srcu jim je tesno, nezmožni so za vsako telesno ali duševno delo. Spanec jih ne okrepeča, vznemirjajo jih težke sanje, često se preplašijo iz spanja. Revmatični ljudje čutijo popuščanje ali naraščanje bolečin. Prijateljem alkohola, kave, tobaka ne teknejo več ta nasladi in jim škodujejo pred nevihto že v majhnih množinah.

Toda ne samo bližajoča se nevihta, tudi drugi vremenski pojavi omotijo s svojim prihodom duševno in telesno ravnovesje vremenočutnih ljudi. Posebno izrazito učinkujejo v tem pogledu nekateri vetrovi. Takozvani veter »Föhn«, ki veje v alpskih deželah, v Tirolski in Švici, povzroča tamkaj posebno bolezen, ki jo imenujejo po tem vetru. Takozvani »široko«, zelo močen veter, deluje v Italiji tako silno na duševno razpoloženje ljudstva, da velja pri hudodelstvih, ki jih zakrivijo Italijani v razburjenju, »široko« kot ena najpoglavitejših olajševalnih okoliščin, često celo spoznajo radi njega hudodelca za neodgovornega za storjeno pregreho. Na kak način delujejo že obstoječi ali bližajoči se vremenski pojavi na človeški organizem, do danes še ni dognano.

NAJDRAŽJI POLJUB.

Za časa ruskojaponske vojne je neka lepa ruska igralka v korist ruskemu Rdečemu križu prodajala poljube, komad po 1000 rubljev. Takrat je rubelj veljal pač nekaj več, kakor današnji sovjetski papir, in lepa igralka je s prodajo poljubov zbrala prav lepo vsoto. Višek draginje poljubov pa je nedavno bil dosežen v Ameriki, kjer je poljubovalec moral za en poljub plačati 25.000 dolarjev, kar je v naši valuti okoli 6 milijonov kron. Prav za prav ga je poljubovalec vzel brezplačno, toda sodnija mu ga je tako debelo zaračunala. Zgodilo se je takole:

Lepa, mlada strežnica v nekem zdravilišču v Čikagu je tožila zdravnika doktorja Mičela, da jo je v operacijski dvorani objel in strastno poljubil. Ona je zaklicala na pomoč in res je prihitel neki strežaj, ki je smešno zadevo raztrobil naprej. Strežnica je navedla, da zaradi nastalih govoric ne more več opravljati svojega poklica in da zahteva odškodnino 25.000 dolarjev. Obtoženi dr. Mičel se je pri razpravi zagovarjal, da je pač poljubil že marsikatero strežnico, da pa nobeni ni nikoli storil česa hujšega. Pri tem je rekel, da se ne more spomniti, če je poljubil tudi to strežnico, ki ga zdaj toži za odškodnino. A sodišče ni ničesar dalo na doktorjevo hvalisanje, temveč ga je obsodilo na plačanje zahtevane vsote.

Doktor je sicer takoj odštel denar, ni si pa mogel kaj, da bi ne bil omejen: »Za to vsoto bi lahko poljubil tretjino vseh gospodičen v Zedinjenih državah.«

O NEDOLŽNOSTI DECE.

Slavni angleški zdravnik dr. Davis Forsyth, ki se bavi zlasti z raziskavanji duševnih bolezni, je napisal tudi knjigo, ki zavrača naziranje onih ljudi, ki so mišljenja, da so mali otroci le čista nedolžnost.

»Če sprejmemo načelo živalskega razvoja,« piše zdravnik, »smo brez dvoma veliko bližje živalim takrat, ko pridemo na svet. Otroci, mesto da bi bili čisti in nepokvarjeni, kakor domnevajo številni ljudje, imajo nejasne in često naravnost okrutne nagone, katerih se v poznejšem življenju sramujejo. Otroci so podvrženi istim čuvstvom in nagnenjem kot odrasli ljudje. Ljubezen, ljubosumnost, sovraštvo in strah — vse to je očitno vidno pri otrocih. Majhni otroci gledajo na življenje le s sebičnega stališča. Vpoštevanje svoje lastne osebe je razvito pri otrocih preko vseh mer in le z največjo težkočo zadržujejo svoje nagone. Tudi ne drže obljub, katere so dali svojim materam. Povsem napačno je misliti, da se otroci ne brigajo za ljubezen do časa, ko postanejo spolno zreli. Le malo je dekčkov in deklic, ki hodijo na družabne otroške prireditve, in ki nimajo medsebojnih ljubavnih afer.

Največja težkoča, na katero zadene mati,« je zaključil omenjeni zdravnik, »je odvrniti samoljubnost, katero čuti vsak otrok v svojih prvih letih življenja ter jo obrniti proti gotovemu predmetu. Od materine vzgoje je odvisno, da postane iz otroka reden človek.«

PROTESTANTOVSKI PASTOR S 43 ŽENAMI.

Pravijo, da nastajajo takele težke verjetne vesti ob času, kadar nimajo listi kaj pisati. Tak čas nazivajo novinarji dobo kislih kumar in si ob takem času izmišljujejo vsakovrstne čudne dogodke, ki naj bi se dogajali kje v Ameriki, Aziji, Avstraliji ali Afriki, pa tudi bližje, samo ne tako blizu, da bi jim mogel celo kdo od čitalcev priti na sled. Nastopna vest pa je prav gotovo resnična, čeprav

prihaja iz Amerike — tako vsaj zatrjujejo časopisi: Pastor Jones je vžival med svojimi župljani v nekem ameriškem mestu splošen ugled. Veljal je za treznega, pametnega in premišljenega duhovnika. Tudi ni mogel nihče slutiti, da je že oženjen. Toda naenkrat je zatemnela njegova slika in padla v blato. Pastor Jones je namreč ponaredil menico in sleparija je prišla na dan. To je povzročilo, da se je njegovo pravo privatno življenje popolnoma razkrilo. Dognalo se je, da ima 43 žen, ki so vse doma v bližnji okolici njegove župnije. Kljub temu pa je bila vsaka žena prepričana, da je le ona edina žena »vzglednega« pastirja in se nobeni ni niti sanjalo, da ima še toliko tovarišic. Vse žene so bile zelo bogate. Poleg tega pa je imel nenasitljivi Jones pripravljenih še 20 novih bogatih nevest, katere je nameraval v najkrajšem času poročiti. Kljub temu, da je dobival Jones od svojih žen ogromno podporo, ma to še ni zadostovalo in se je moral zateči še k ponarejanju menic. Jonesove žene so bile razne starosti in razne lepote. Vseh otrok, ki jih ima Jones s svojimi ženami, je 26. Najstarejši otrok ima šele devet let, a najmlajši dva meseca.

Amerika je sicer čudna dežela, vendar se s takimi strici, kot je Jones, ne šali. Zato so pastirja vtaknili pod ključ, da bo delal tudi malo pokore za svoje pregrešno življenje.

ODKRITJE SKRIVNOSTNEGA UMORA.

Nam se niti sanjati ne more, koliko zločincev krijejo velika mesta. Ako se v milijonskem mestu zgodi kak zločin, je treba velike spretnosti policije in detektivov, da vjamejo zločinca. V tem oziru je posebno znana spretnost newyorških in londonskih detektivov, pa tudi pariški ne zaostajajo daleč za njimi.

Pred kakimi 14 dnevi se je izvršil v Parizu tak zločin, pri katerem je bilo treba mnogo prebrisanosti, da so prišli lopovu na sled. V kinematografu »Madelen« v Parizu so našli namreč razsekano truplo neke 12letne Suzane Barbala. Sprva se je mislilo, da redarstvo absolutno ne bo prišlo zločinu na sled. Policija je napela vse sile in delala 14 dni neprestano ter končno res dobila sled. Dognala je, da je morilec neki trgovec s cvetjem iz istega dela Pariza, kjer se nahaja omenjeni kinematograf. Zločinca še niso našli in policija misli, da se skriva nekje na deželi pod tujim imenom. Na sled so mu prišli na nastopni način:

Tekom preiskave je ena prič, neki uradnik, izjavil, da se je nekega večera, ko se je vračal domov, spodtaknil v bližini kinematografa ob neki sveženj, iz katerega se je širil strašen smrad. Istočasno je omenjeni uradnik opazil nekega individuja, ki je poizkušal odpreti vrata kinematografa. Uradnik se je naredil, kakor da hoče nadaljevati pot ter se je takoj po par korakih skril za neki ogel, izza katerega je opazoval neznanca, ki še vedno ni mogel v kinematograf. Nato se je opazovalec odločil, da gre še enkrat mimo kinematografa.

Ko je prišel mimo, ga je neznanec brez vsake razburjenosti mirno vprašal: »Koliko je ura?« — »Okoli tričetrt na eno,« je odgovoril uradnik. »Kaj, tako pozno že, potem bom pa zamudil vlak.« Tekom tega kratkega razgovora je imel uradnik priliko, da si je nekoliko ogledal neznančev lice. Pozneje se je spomnil, da je nekoč od tega človeka že kupoval cvetje. Uradnik je šel nato dalje, a zopet samo par korakov, nakar se je

ponovno skril ter dalje opazoval čudnega človeka, kateremu se je končno posrečilo odpreti vrata. Videl je še, kako je neznanec zgrabil sveženj in ga nesel v kinematograf. Ker je vedno močnejše deževalo, je opustil svoje opazovanje in se vrnil domov.

Čim je redarstvo dobilo te podatke, je uvedlo pogon za neznanecem. Policija je mnenja, da je zločinec Italijan ali pa cigan. Ugotovljeno je istotako, da je prodajal cvetje v bližini stanovanja nesrečne deklice. Čeprav pogon za zločincem, ki se nahaja bogve kje, ni lahek, vendar pravi policija, da bo ubijalca imela kmalu v rokah.

Razno

× **Najstarejši bankovec na svetu.** V nekem dunajskem muzeju se nahaja bankovec, ki je gotovo najstarejši vrednostni papir te vrste na svetu. To je neki kitajski bankovec iz časa dinastije Taiminga, ki je vladala v drugi polovici štirinajstega stoletja. Ta bankovec je dospel v Evropo okoli leta 1401., in sicer v Barcelono. Na tem bankovcu iz »solnčnega cesarstva« se nahajajo nastopni napisi: »Bankovec dinastije Taiming, ki velja povsod pod nebom.« — Na drugi strani se nahaja strašen opomin: »Vsakemu ponarejalcu tega bankovca se bo odsekala glava.«

× **Velika skala padla na vas.** Na Korziki se je z gore odtrgala ogromna skala na neko malo selo. Skala je popolnoma porušila le eno hišo, druge pa manj poškodovale. Človeških žrtev ni bilo, ker so se od zrušene hiše prebivalci nahajali vsi na polju.

× **Morilec, požigalec in samomorilec.** Kadar se Italijan hoče maščevati, ne pozna nobene mere v svojem divjanju. Tako se je pred kratkim zgodila zelo krvava drama v Mesini. Neki ladijski kapitan, Štefan Laspada, je vlomil z dletom v drugo nadstropje v stanovanje, kjer je živela njegova ločena žena s svojo materjo in bratom. Najprej je zabodel svojega svaka, potem je smrtno ranil svojo taščo, ki je prihitela sinu na pomoč. Nato se je spravil nad ženo, katero je sedemkrat zabodel. Ko so bili vsi mrtvi, je zažgal hišo, si prerezal vrat in skočil skozi okno.

× **Adamovo rebro.** Učeni zdravniki si še danes niso na jasnem o operaciji, ki jo je sam gospod Bog v raju izvršil na našem pradedu Adamu, s tem, da mu je v spanju odvzel eno rebro in iz njega ustvaril Evo. S to zanimivo in večtisočletno uganko se je nedavno zabavalo tudi zdravniško društvo v Parizu. Člani društva so se končno pač morali zediniti v tem, da je Bog odvzel Adamu rebro iz enostavnega razloga, ker je Adam imel eno rebro preveč. Dognano je namreč, da se še danes najde mnogo moških, ki razpolagajo z enim nepotrebnim rebrom. Tako je bil slučaj menda tudi z Adamom. Gospod Bog je hotel popraviti svojo majhno napako in mu je odvzel eno rebro. Da bi pa Adama odškodoval za preštane bolečine, je iz rebra ustvaril Evo.

× **Surukuku in apagafoko.** Dolej se je splošno domnevalo, da je Afrika na prvem mestu, kar se tiče vrst in nevarnosti kač. Sedaj pa je ugotovljeno, da se najbolj nevarne kače nahajajo v Južni Ameriki. Kot najopasnejša se smatra tako zvana »surukuku«, kakor jo nazivajo tamonjšni prebivalci in kar pomeni »gospodarica grmovja«. Surukuku je dolga tri do štiri metre in je prekrita z gostimi rumenimi luskinami. Kogar ugrzne, umrje v hipu. Posebnost te kače pa je njen žvižg. Zablizga ostro in glasno. Če jo zaslisi prebivalci, zbežijo kakor brez

glave. Druga zelo opasna kača je »apagafoko«, kar pomeni »ljubitelja ognja«. Ime je umestno, ker ta kača ljubi ogenj. Popotniki, ki prenočujejo v tamošnjih pragozdih in ne pogasijo ognja, jo večkrat zjutraj najdejo zvito med tlečim ogljem. Ogenj ji nikakor ne škoduje, zato se domneva, da njena koža vsebuje posebno snov, slično azbestu, ki jo varuje pred vplivom ognja.

× **Praznoverje rudarjev.** Različna praznoverja so razširjena sicer med vsemi stanovi, toda v največji meri gotovo med rudarji. To seveda ni nič čudnega, saj je njihov stan nekako najbolj tajinstven in nevaren. V velikem angleškem rudniku Yorkshiru rudarji takoj opustijo delo, ako se kateremu tovarišu pripeti težja nesreča. Pa to ni vse. Je tudi mnogo takih, ki se povrnejo domov, ako zjutraj na poti v rudnik srečajo žensko, posebno še, če je stara. Kadar vstopi nov rudar v delo, ne sme v jama s prvo partijo, ker se ne ve, ali prinaša srečo ali nesrečo. Ako pa to vendar stori, se mora takoj vrniti iz jame in šele naslednji dan nastopiti posel. Kadar v rudniku vsekajno nov rov, mora oni rudar, ki prvi udari s kladivom, odtrgati kosček svoje obleke in ga vreči kot »žrtev«. V nekaterih rudnikih ne smejo rudarji nositi svetiljk v levi roki, ker to baje prinaša nesrečo; v drugih rudnikih pa je zopet narobe. Ravno tako se ponekod ne smejo rudarji opominjati pri miniranju; poleg tega pa je med rudarji razširjenih premnogo pravičij o podzemnih skratih, belih podganah in drugih tajnih pojavah, ki rudarjem naznanjajo nesrečo.

× **Neprava bolha.** Na Nemškem je neki človek dobil dovoljenje, da sme prirediti predstave s svojimi učenimi bolhami. K njegovi prvi predstavi se je seveda zbrala polna dvorana radovednežev. Predstavljalec potegne iz žepa malo škatljico in zakliče: »Miško, iz škatlje!« In res je iz škatlje skočila njegova vdomačena bolha, imenovana Miško. Ko pa je zapovedal: »Miško, nazaj v škatljo!« ga bolha ni hotela ubogati, temveč je skočila neki mladi gospodični na roko in izginila pod rokav. Gospodična je stvar vzela s šaljive strani, odpravila se v stransko sobo, poiskala bolho in jo prinesla nazaj v dvorano. Predstavitelj je zopet zapovedal: »Miško, nazaj!« toda drobna živalica se ni zmenila za to, temveč je skočila na tla in izginila. Predstavljalec pa ni bil nič v zadregi, temveč se je globoko priklonil in rekel: »Gospodična, zelo mi je žal, toda potruditi se morate nazaj v stransko sobo. To namreč ni moj Miško...»

× **Najstarejši študent.** Na visokih šolah so nekaj uživali poseben ugled starejši zapiti študenti, ki so nosili časten naslov »stara hiša«; nekateri so študirali tudi do sivih las. Vse te »stare hiše« pa menda prekaša neki William Kemp, ki že preko 40 let študira na univerzi v New Yorku. Študira pa zato, ker se mu tako najbolje godi. V mladih letih je bil prav slab dijaček in so mu učitelji le s težavo tesali trdo glavo. Ko pa je umiral njegov stric, ki je bil silen bogataš, je Williamu v oporoki zapisal visoko vsakoletno rento, dokler bo študiral na newyorškem vseučilišču. William se je res vpisal na univerzo in študiral... Pri tem se je tako strogo držal stričeve oporoče, da študira še danes. Dovršil je že štiri doktorate, pa se vpisuje še kar naprej in vleče visoko rento. Na vseučilišču uživa velik ugled, posebno še pri profesorjih, saj so bili nekoč njegovi šolski tovariši.

× **Abstinenti v Indiji.** Angleški listi poročajo, da je protialkoholno gibanje prodrlo tudi v Indijo in se že zelo razširilo. Agitacija proti alkoholu pa se vrši na tako živahen način, da mora večkrat posredovati policija. Mladi protialkoholni zagriženci se vsedejo pred gostilniška vrata in pričakujejo goste. Ako hoče kdo vstopiti v gostilno, ali pa se odpravlja iz nje, mu agitatorji hitro začnejo pridigovati, da je tepec, ker razsipa denar za vino in pivo, namesto da si kupi kaj pametnejšega. Taka agitacija seveda gostilničarjem ne more biti po volji, zato običajno priletijo iz gostilne in se začnejo pretepsti s svojimi ljutimi abstinent-skimi nasprotniki. Angleška vlada je bila prisiljena, da tako protialkoholno agitacijo prepove za tako dolgo, dokler se Indijci ne naučijo na evropski način zastopati svoje ideje in prepričanja.

× **Čudna republika.** Ob francosko-španski meji med Pirenejskimi vrhovi se nahaja mala republika Andora. Nima sicer svojega predsednika, zato pa priznava za svojega vladarja španskega kralja in obenem predsednika francoske republike. Tema svojima vladarjema plačuje letno po 960 frankov. Imenitni pa so njeni državljani, ki se v veliki večini preživljajo le s tatvino. Edina industrija, ki v tej republiki uspeva, se imenuje tihotapljenje, kajti vsak Angorec je tam obenem tihotapec in sodnik in učitelj in orožnik. Francozi in Španci Andorce zaradi teh njihovih lastnosti običajno imenujejo le lopove, toda Andorci jim tega ne zamerijo, še celo ponosni so baje na ta »častni« naslov.

× **Ženske pipe.** Na Angleškem se je med nekaterimi prifrknjenimi in gosposkimi ženskami zadnje čase zelo razpaslo pušenje s pipami. Zato se je nedavno neka znana angleška tovarna pip preuredila tako, da odslej izdeluje samo ženske pipe. Ta tovarna dobiva tako številne naročbe, da jim ne more niti zadostiti. Ženske pipice so mnogo lepše in finije izdelane kakor moške. Bogate dame si jih dajo okrasiti z zlatom in briljanti. Osnovali so se že posebni klubi ženskih piparic. Na zabave zahajajo v Londonu že skoro vse različne dame s pipami. Včasih so se ženske zgrajale nad moškimi, ki so preveč vlekli »fajfo«, kdo pa naj se danes zgraža nad neumnostmi krasnega spola? Bog ve, če pride tudi taka moda, da bodo ženske začele tobak žvečiti...

× **Čisto neverjeten dogodek** čitamo te dni v časopisih: Anglež lord Valter Raleigh je vložil prošnjo za ločitev zakona, ker njegova žena vedno, kadar se on pojavi pred njo, začne molčati, ker se ji je enkrat malo zameril. In to traja že osemnajst let! »Ta čudna žena,« navaja lord Raleigh, »je ali blazna ali pa je svetnica«. Vprašal je zdravnike za svet, pa mu niso vedeli pomagati, temveč so se mu le pritajeno smeškali. Toda končno je ta neverjetna ženska trdoglavo razburila tudi njegovo hladnokrvno angleško potrpežljivost, v kateri je vztrajal osemnajst let, in je vložil prošnjo za ločitev zakona. Mnogo se ugiba, kako bo sodišče njegovo prošnjo rešilo. Nekateri pravijo, da je to dovolj tehten razlog za ločitev, drugi pa menijo, da bi taka soproga zaslužila celo nagrado za vzgled drugim ženicam, ki ne morejo z jezičkom mirovati niti v spanju.

Za smeh in kratek čas

Med »boljšimi« ljudmi.

Gospod Svitoslav Žvirca je bil na obisku pri svojem prijatelju Svet-

oslavu Šlapci. Pri obedu je Šlapca opazil, da je na nožu zarezano: »Hotel Union, Ljubljana,« pa se je vprašal: »Ali je moj prijatelj ta nož ukradel v hotelu, ali pa ga je vzel meni...»

Trdoglavac na vlaku.

Konduktor: »Gospod fajmošter, nikar se ne nagibajte tako daleč ven iz okna!«

Fajmošter Boltežar: »Kaj vas to briga?«

Konduktor: »Seveda me to briga, saj bi z butico lahko še tunel poškodovali.«

Dobro priporočilo.

Vinski trgovec Izak: »Gospod Ožbovt, kupite to vino, ne bo Vam žal...«

Ožbovt: »Saj sem Vam že rekel, da ne pijem vina.«

Izak: »No, potem bi ravno to vino bilo za Vas, saj vsi pravijo, da ga sploh ni mogoče piti.«

Soldaška Micka noče biti.

Genovefa, brhka hčerka Ožbovta Klopotavžarja, bi na vsak način rada izvedela, kdo bo njen ljubimec. Šla je torej k ciganki, od katere si je hotela dati vedeževati. Ta ji je izročila »žegnan« robec ter ji dejala, naj spi na njem, pa se ji bo v spanju prikazal njen bodoči fant.

Genovefa je tako napravila in res se ji je sanjalo kar o celem regimentu vojakov.

»Ne, toliko jih je pa preveč,« je dejala Genovefa, ko se je zbudila, »soldaška Micka pa nočem biti.«

Ne kuj denarja iz nesreče svojega bližnjega.

Gasper: »Kaj mislijo, gospod fajmošter, ali je to lepo, kovati denar iz nesreče svojega bližnjega?«

Fajmošter Melhijor: »To je zelo grdo.«

Gasper: »No, potem pa naj mi oni vrnejo tistih 300 kron, katere sem jim plačal ko so me poročili.«

Ženski kotiček

Navadite otroke na lepo obnašanje! Sirovost otrok je znak zamerjene vzgoje. Zunanja sirovost, ki se kaže v grdih besedah, neumestnih šalah in kletvicah, sicer še ni vedno dokaz pokvarjenega srca. Vendar dela sirovo vedenje samo po sebi nelep vtis in je treba privaditi otroke že v prvi mladosti na vljudno obnašanje. Vljuden človek je povsod dobrodošel in doseže ved-

no mnogo več, nego sirovež. Zlasti ne pusti otrokom nikdar, da v navzočnosti starejših oseb ali sploh gostov kričijo in skačejo, kakor bi jih izpustil z verige. Nikdar ne dopusti, da se mešajo v pogovore odraslih ljudi in da jedo na požrešen način ter cmokajo, kakor divjaki. Notranja sirovost je seveda že večje zlo in morajo starši skrbeti, da iztrebijo iz otroških src vse napake. Pazite, da otrok ne bo trpinčil živali in zasmehoval starih ljudi. Dolžnost staršev, zlasti mater, je, da naredijo iz otrok ljudi res po božji podobi.

Dobro mast za čevlje dobimo, ako stopimo ovčji loj, kateremu smo primešali malo čebelinega voska in terpetina. Pridenimo še ribjega ali navadnega olja! S tako mastjo namazano usnje je voljno in nepremočljivo, kar je ravno sedaj po zimi jako važno. Zapomniti pa je treba, da je treba mokre čevlje takoj očistiti in takoj namazati. Mast se s prsti dobro v usnje vdrgne in potem se šele obuvalo posuši na nepretoplem prostoru.

LEPOTA? MLADOSTNA SVE-

ZOST? Priljubljena vnanjščina? Vse to si lahko prihranite ter zabranite prerano ostarelost edino z racionalnim negovanjem svojega obraza, svojega telesa, svojih las in zob! Izrednega učinkovanja so že čez 25 let priljubljeni Elza-preparati za negovanje lepote: Elza-obrazna in kožo varujoča pomada (2 lončka z ovojem in poštnino 25 dinarjev), Elza-pomada za rast las (2 lončka z ovojem in poštnino 25 dinarjev), Elza-lilijino milo lepote (4 kosi z ovojem in poštnino 35 dinarjev) in drugi Elza-preparati, kakor Elza-cvet za lase, Elza-voda za usta, Elza-kolonska voda itd. Naslov: Lekarnar EUGEN V. FELLER, STUBICA DONJA, Elzatrž št. 360, Hrvatsko.

Dne 27. novembra se bo prodalo na prost. jav. i dr. žbi v Bočkovem, občina Bloke, p. Nova vas pri Raketu.

posestvo obstoječe iz hiše, gospod. posopij in 35 orolov nlijv, travnikov ter gozda. Poleg tega se bo prodalo tudi 10.000 kg sena. Posestvo je v zelo dobrem stanju.

Upokojenec

finančne stroke, več tudi poljskega dela, želi vzeti v najem g. stilno, oziroma kako posestvo ali pa postati oskrbnik istega.

Ponudbe pod šifro »Zanesljiv«, Prihova, p. »onjice.

Imaš li solnène pege, zajedavce, nabore, ogree?

Uporabljaj Elza obrazno pomado!

Ali želiš imeti lep vrat, obraz in roke?

Uporabljaj Elza obrazno pomado!

Ali so ti roke in obraz občutljivi v zimi in vetru?

Uporabljaj Elza lilijno-mlečno milo!

Ali želiš imeti kožo belo, mehko, čisto in zdravo?

Uporabljaj Elza lilijno-mlečno milo?

Ali se ti toži na izpadanju las, prhuta in osivelosti?

Uporabljaj Elza pomado za rast las!

Ako želiš bujne mehke in lepe lase?

Uporabljaj Elza pomado za rast las!

Ali hočeš biti in ostati lep? Ali hočeš biti povsod rad viden? Ali hočeš, da te vselej tvaja slika v zrcalu? Poizkusi prave Fellerjeve Elza preparate in kmalu bodeš rekel tudi ti kakor vsi:

To je ono pravo!

Išči v vseh poslovnica samo prave Elza preparate od lekarnarja Fellerja. Ako naročiš naravnost, tako stane s pakovanjem in poštnino, če denar naprej ali po povzetju:

2 velika porcelanasta lončka Elza-obrazne pomade 25 Din; 2 velika porcelanasta lončka Elza-pomade za rast las 25 Din; 4 velike kose Elza lilijnega mlečnega mila 35 Din.

Različno: Lilijno mleko 6 Din; orkomaž 3 Din; najfiniši Mega-Pudei dria, Klugerja v velikih originalnih skatlah 15 Din; najfiniši zobni prašek »Flega« v patent-dozah 10 Din; pudei za dame v vrečkah 2 Din; zobni prašek v skatlah 3 Din, v vrečkah po 1 Din; saček (dišava) za perilo 1 Din; šampon za lase 2 Din; umivalo za obrco, v posmiv 12 Din; najfinišne parfeme od 15 Din dalje; cvet za ase 20 Din; Elza-satranovo milo 5 Din. Za različne predmete se pakovanje in poštnina posebe računata.

Na te cene se računata še 5 % do-latka. Naročila pisma adresirati: **Lekarnar EUGEN V. FELLER, STUBICA DONJA, Elzatrž št. 360, Hrvatsko.**